



23—26 januari

## Debatter m. m.

## Tisdagen den 23 januari

	Sid.
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Nyberg (fp) ang. underlättande av röstavlämning . . . . .	5
herr Sundkvist (cp) ang. avskrivningsreglerna beträffande investeringar för vatten- och luftvård . . . . .	5
herr Wiklund i Härnösand (s) ang. samarbetet mellan olika former av räddningstjänst . . . . .	5

## Torsdagen den 25 januari

Svar på frågor av:	
herr Nilsson i Tvärålund (cp) ang. tidpunkten för framläggande av förslag om förbättrat besittningsskydd för bostäder och lokaler . .	11
herr Westberg (fp) ang. åtgärder mot arbetslösheten i ljusdalsregionen och herr Eriksson i Bäckmora (cp) i samma ämne . . . . .	11
herr Hamrin i Kalmar (fp) ang. åtgärder för att bereda sysselsättning åt dem som i vår slutar sin värnpliktstjänstgöring . . . . .	15
herr Mossberg (s) ang. åtgärder med anledning av industrinedläggningar och personalinskränkningar i Värmland och herr Andersson i Storfors (s) ang. åtgärder mot arbetslöshet i östra Värmland . .	17
herr Ullsten (fp) ang. anteckning i kyrkobok om sinnesslöhet eller sinnessjukdom . . . . .	19
herr Nihlfors (fp) ang. utskriften av recept och remisser från läkare	22
herr Åkerlind (h) ang. ålderspensionen till försäkrade i tunga och hälsovådliga yrken . . . . .	24
herr Wiklund i Stockholm (fp) ang. statens järnvägars pendeltrafik inom stockholmsområdet . . . . .	26



## Tisdagen den 23 januari

Kl. 16.00

## § 1

Herr talmannen meddelade, att herr Gustavsson i Alvesta enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskrivnen under tiden den 22—den 30 innevarande januari.

Herr Gustavsson i Alvesta beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tid.

## § 2

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionerna nr 200—203;

till bankoutskottet motionen nr 204; och

till bevillningsutskottet motionen nr 205.

## § 3

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 16, till Konungen angående val av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet;

dels till riksdagens förordnanden, nr 17—32, för

fröken Dagmar Ranmark

herr Arne Geijer

» Lars Larsson

» Yngve Holmberg

» Birger Lundström

» Sven Sundin

» Tage Johansson

» Folke Björkman

» talmannen Thapper

» andre vice talmannen Cassel

fru Sigrid Ekendahl

herr Bertil Ohlin

herr Einar Gustafsson

» Gösta Skoglund

» Sven Mellqvist och

fru Ingrid Gärde Widemar

att vara medlemmar i Nordiska rådet;

dels ock till riksdagens förordnanden, nr 33—48, för

herr Axel Andersson

» Nils Erik Wååg

» Allan Hernelius

fru Ingrid Segerstedt Wiberg

herr Eric Carlsson

» Sture Palm

» Paul Jansson

» Rune Hedlund

» Nils Kellgren

» Gunnar Edström

» Sven Hammarberg

» Jan-Ivan Nilsson

» Rolf Eliasson

» Per Bergman

» Erik Adamsson och

» Sven Wedén

att vara suppleanter i Nordiska rådet.

Vidare anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse, nr 49, till Konungen angående val av ledamöter och suppleanter i riksdagens löne delegation.

## § 4

Anmäldes följande motioner:

nr 206, av herr *Werner m. fl.*, angående samordningen i mottagarlandet av projekt för utvecklingsbistånd,

nr 207, av herr *Ullsten m. fl.*, angående mandatperioden för stads- och kommunalfullmäktige samt landstingsmän,

nr 208, av herr *Bohman m. fl.*, angående det svenska biståndet till u-länderna,

nr 209, av herrar *Werner* och *Rubin*, om inrättande av befattningar som biståndsattachéer i u-länderna,

nr 210, av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.*, om statsbidrag till nämndemanaföreningarnas studieverksamhet,

nr 211, av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.*, om statsbidrag till Restenässkolan,

nr 212, av herrar *Mattsson* och *Källstad*, om ytterligare professurer i åldringsforskning,

nr 213, av fru *Ryding m. fl.*, om inrättande av professurer i medicinsk statistik vid karolinska institutet och Göteborgs universitet,

nr 214, av herrar *Andersson* i Örebro och *Larsson* i Umeå, om skyddad selsättning inom skogsbruket,

nr 215, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Larsson* i Norderön, om ökade resurser för behandling med konstgjord njure,

nr 216, av herr *Gustafsson* i Borås, angående normerna för den statliga bostadslånegivningen,

nr 217, av herr *Hermansson m. fl.*, angående bostadspolitiken,

nr 218, av herr *Karlsson* i Huddinge *m. fl.*, om statlig totalfinansiering av bostadsbyggandet,

nr 219, av fru *Marklund m. fl.*, om ett enhetligt huvudmannaskap för bl. a. de skyddade verkstäderna, m. m.,

nr 220, av herr *Sjönell*, om utnyttjande av vinds- och källarutrymmen för bostads- respektive lagerändamål,

nr 221, av herr *Svensson* i Vä, angående ersättningsbeloppen till övervakare, m. m.,

nr 222, av herrar *Bengtson* i Solna och *Nilsson* i Agnäs, angående lokaliseringen av flygplatser inom stockholmsregionen,

nr 223, av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Fridolfsson* i Stockholm, om ändring av fyr- och båkavgifterna,

nr 224, av herr *Petersson*, om anpassning av telefontaxsystemet till ändrade kommungränser,

nr 225, av herrar *Petersson* och *Nils-*

*son* i Agnäs, om försöksverksamhet för ökad regional radioverksamhet,

nr 226, av herr *Bohman m. fl.*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Teckning av aktier i Sveriges Investeringsbank AB, m. m.,

nr 227, av herr *Jonsson m. fl.*, om överflyttning av vissa kommuner i Dalarna till skattekraftsområde 2,

nr 228, av fröken *Wetterström m. fl.*, om rationaliseringsåtgärder inom statsförvaltningen,

nr 229, av herrar *Antby* och *Berndtsson*, om rätt till avdrag vid beskattningen för nyanläggning genom skogsplantering,

nr 230, av herr *Bohman m. fl.*, om skattefrihet för folkpension,

nr 231, av herr *Bohman m. fl.*, angående det svenska biståndet till u-länderna,

nr 232, av fröken *Ljungberg m. fl.*, om rätt för handikappade till särskilda avdrag vid beskattningen,

nr 233, av herr *Lothigius*, om avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande,

nr 234, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, angående resultatutjämnning vid beskattningen,

nr 235, av fru *Skantz*, angående skattefriheten för invaliders motorfordon, m. m.,

nr 236, av herr *Svensson* i Vä, om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för kostnad i samband med övervakningsuppdrag,

nr 237, av herr *Wennerfors*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.,

nr 238, av herr *Bohman m. fl.*, om en ombildning av Sveriges Investeringsbank AB, m. m.,

nr 239, av herr *Lundberg*, om ökat statligt inflytande inom vissa industrier, m. m.,

nr 240, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, om åtgärder till skydd åt vissa hemmamarknadsindustrier,

nr 241, av herr *Nordgren m. fl.*, angående återlån från allmänna pensionsfonden,

nr 242, av herrar *Sundelin* och *Ekström* i Iggesund, angående viss upphandling vid lokaliseringsstöd,

nr 243, av herr *Nilsson* i Agnäs, angående kungörande i kyrka,

nr 244, av herr *Nyberg m. fl.*, om ersättning av statsmedel vid personskada genom brott,

nr 245, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Larsson* i Norderön, om ersättning från den allmänna sjukförsäkringen vid transplantation,

nr 246, av herrar *Gomér* och *Svensson* i Vä, angående socialförsäkringsskyddet för företagare och fria yrkesutövare,

nr 247, av herr *Jansson m. fl.*, om åtgärder för att hindra olyckor inom sprängämnesindustrin,

nr 248, av fru *Kristensson* och fröken *Wetterström*, om frivillig sjukpenningförsäkring för ålderspensionärer,

nr 249, av herrar *Nordstrandh* och *Wennerfors*, om höjning av åldersgränsen för erhållande av studiemedel, m. m.,

nr 250, av herr *Ringaby*, angående rätten till sjukpenning vid utlandsresa,

nr 251, av fru *Ryding m. fl.*, om lagfäst rätt till tjänstledighet för deltagande i vuxenutbildning,

nr 252, av herr *Hedin m. fl.*, om skyldighet att borttaga gammal taggtråd,

nr 253, av herr *Nihlfors m. fl.*, om viss utbildning för erhållande av körkort,

nr 254, av herr *Persson* i Tandö, angående nedläggning och avlysning av flottled,

nr 255, av fröken *Sandell m. fl.*, om vissa åtgärder mot djurplågeri,

nr 256, av fröken *Wetterström* och herr *Carlshamre*, om borttagande i kyrkoböcker av anteckning om psykisk sjukdom,

nr 257, av herr *Carlshamre m. fl.*, angående fiskeristyrerelsens laboratorieverksamhet,

nr 258, av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*, om åtgärder för att åstadkomma bärkraftiga och effektiva familjejordbruk,

nr 259, av fru *Lindberg* och herr *Alemyr*, om utredning angående rening av avloppsvatten från industrin, m. m.,

nr 260, av herr *Persson* i Heden *m. fl.*, om statligt kreditstöd vid förvärv av skogsfastighet,

nr 261, av herr *Bohman m. fl.*, om rabatt på statens järnvägar för förtidspensionärer, m. m.,

nr 262, av herrar *Nyberg* och *Nilsson* i Agnäs, om särskilda naturcentra vid Vindelälven för forskning och turism,

nr 263, av herr *Svensson* i Kungälv *m. fl.*, angående den psykiska hälsovården,

nr 264, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, om förbättrade arbetsförhållanden m. m. för de handikappade, samt

nr 265, av fru *Gärde Widemar m. fl.*, angående kulturpolitiken.

Dessa motioner bordlades.

## § 5

### Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts tre enkla frågor, nämligen av:

herr *Nyberg* (fp), till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående underlättande av röstavlämning,

herr *Sundkvist* (cp), till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående avskrivningsreglerna beträffande investeringar för vatten- och luftvård, samt

herr *Wiklund* i Härnösand (s), till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående samarbetet mellan olika former av räddningstjänst.

## § 6

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.08.

In fidem  
Sune K. Johansson

## Onsdagen den 24 januari

Kl. 14.00

### § 1

Justerades protokollet för den 16 innevarande januari.

### § 2

Herr talmannen meddelade, att herr Börjesson i Glömminge, som vid kammarens sammanträde den 18 innevarande januari med läkarintyg styrkt sig under tiden den 16—den 25 januari vara hindrad att delta i riksdagsgöromålen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

### § 3

Herr talmannen meddelade vidare, att herr Hector enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskriven under tiden den 10—den 28 nästkommande februari.

Herr Hector beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tid.

### § 4

I enlighet med kammarens därom den 19 innevarande januari på förmiddagen fattade beslut företogs nu val av tjugufyra valmän för utseende av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för dessa fullmäktige.

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skall företagas vid detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonfe-

rensen. Listan upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr andre vice talmannen för valet av valmän avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Bengtsson i Varberg (s)  
 Johansson i Torp (s)  
 Nelander (fp)  
 Asp (s)  
 Svensson i Vä (cp)  
 Dickson (h)  
 Karlsson i Olofström (s)  
 Odhe (s)  
 Anthby (fp)  
 Persson i Skänninge (s)  
 Larsson i Luttra (cp)  
 Cassel (h)  
 Renström-Ingenäs, fru (s)  
 Gustafsson i Borås (fp)  
 Almgren (s)  
 Forsberg (s)  
 Börjesson i Glömminge (cp)  
 Bengtsson i Landskrona (s)  
 Magnusson i Tumhult (h)  
 Enskog (fp)  
 Hagnell (s)  
 Lundmark (s)  
 Dockered (cp)  
 Bohman (h).

Herr talmannen uppläste nu denna lista, vilken kammaren godkände; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till valmän.

### § 5

Anställdes val av suppleanter för de under nästföregående paragraf omförmälda valmännen. Herr andre vice talmannen avlämnade en lista, vilken under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Billingsfors (s)  
 Carlstein (s)  
 Källstad (fp)  
 Haglund (s)  
 Larsson i Norderön (cp)  
 Magnusson i Borås (h)  
 Gustafsson i Uddevalla (s)  
 Anderson i Lerum, fröken (s)  
 Löfgren (fp)  
 Hammarsten (s)  
 Eriksson i Bäckmora (cp)  
 Hedin (h).

Sedan denna lista av herr talmannen upplästs och av kammaren godkända förklarades de personer, vilkas namn fanns upptagna å listan, utsedda till suppleanter för här ifrågasvarande valmän.

## § 6

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till utrikesutskottet motionen nr 206;  
 till konstitutionsutskottet motionen nr 207;

till statsutskottet motionerna nr 208—228;

till bevillningsutskottet motionerna nr 229—237;

till bankoutskottet motionerna nr 238—242;

till lagutskott motionerna nr 243—246;

till statsutskottet motionen nr 247;  
 till lagutskott motionerna nr 248—256;

till jordbruksutskottet motionerna nr 257—260; och

till allmänna beredningsutskottet motionerna nr 261—265.

## § 7

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 20 § lagen den 13 november 1936

(nr 567) om domkapitel, m. m., överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

## § 8

Anmäldes följande motioner:

nr 266, av herr *Rimås*, om upptagande av diplomatiska förbindelser med Vatikanstaten,

nr 267, av herrar *Hedin* och *Bengtson* i Solna, om översyn av kommunallagen, nr 268, av herr *Mundebo m. fl.*, om sänkning av rösträttsåldern,

nr 269, av herr *Rask m. fl.*, om ändrad tid för granskning av röstlängd,

nr 270, av herr *Wedén m. fl.*, om poströstning vid kriminalvårdsanstalter,

nr 271, av fru *Eriksson* i Stockholm och herr *Svensson* i Kungälv, angående det svenska biståndet till u-länderna,

nr 272, av fru *Lewén-Eliasson*, om bidrag till FN:s fredsbevarande verksamhet,

nr 273, av herr *Werbros*, om ändrade inryckningstider för vissa värnpliktiga,

nr 274, av herr *Elmstedt m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till vissa elevorganisationer,

nr 275, av herr *Elmstedt m. fl.*, angående det studiesociala stödet till korrespondensstuderande,

nr 276, av herrar *Källstad* och *Mattsson*, om en allmän förskola,

nr 277, av herrar *Källstad* och *Nordstrandh*, om viss utökning av juristutbildningen vid Göteborgs universitet,

nr 278, av fröken *Ljungberg m. fl.*, om visst tillgodoräknande av fackskola som praktik,

nr 279, av fru *Marklund m. fl.*, angående utbildningen vid tandläkarhögskolorna,

nr 280, av herr *Nelander m. fl.*, om statsbidrag till Religionspedagogiska Institutet,

nr 281, av herr *Sjönell m. fl.*, om utbyte av en laboratur i klinisk alkoholforskning vid karolinska institutet mot en professur, m. m.,

- nr 282, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, angående vuxenutbildningen,
- nr 283, av herr *Eriksson* i Bäckmora, *m. fl.*, om ökat utnyttjande av vägbyggen såsom beredskapsarbete,
- nr 284, av herrar *Gomér* och *Gustavsson* i Alvesta, angående fria resor för handikappade barn och ungdomar på institutioner,
- nr 285, av herrar *Gustafsson* i Stenkyrka och *Franzén* i Träkumla, om lokaliseringsstöd till Gotland,
- nr 286, av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.*, om ökat byggande av bostäder för handikappade,
- nr 287, av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.*, om inrättande av en tjänst som länshälsovårdskonsulent i Göteborgs och Bohus län,
- nr 288, av herr *Hermansson m. fl.*, om höjning av anslaget till Allmänna barnbidrag, *m. m.*,
- nr 289, av fru *Marklund m. fl.*, angående ungdomstandvården,
- nr 290, av herr *Mattsson m. fl.*, angående bostadskvoten för kommuner inom turist- och fritidsområden,
- nr 291, av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Petersson*, om ökat stöd till handikappade vid vidareutbildning,
- nr 292, av herrar *Persson* i Heden och *Börjesson* i Falköping, om statsbidrag för invalidbil i vissa fall,
- nr 293, av herrar *Sjönell* och *Dahlgren*, om statsbidrag till kommun för uppförande av vissa lokaler,
- nr 294, av herr *Sundelin m. fl.*, om inrättande av visst informationsorgan inom arbetsmarknadsstyrelsen,
- nr 295, av herr *Thylén m. fl.*, angående TV-bevakning av trafiken vid Tingstadstunneln i Göteborg,
- nr 296, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar,
- nr 297, av herr *Wedén m. fl.*, angående kriminalvården,
- nr 298, av herr *Wedén m. fl.*, angående anslag till kriminalvården,
- nr 299, av herr *Wedén m. fl.*, angående hälso- och sjukvården,
- nr 300, av herr *Werbros*, om rätt till bostadsansknaffningslån för köp av egna-hemsfastighet,
- nr 301, av herrar *Bengtson* i Solna och *Lothigius*, angående vägväsendets framtida finansiering,
- nr 302, av herrar *Björk* och *Bengtson* i Landskrona, om hjälptelefoner vid vissa vägar,
- nr 303, av herr *Grebäck m. fl.*, angående samordningen av arbetsuppgifterna för statens trafiksäkerhetsverk och NTF,
- nr 304, av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.*, om regionala järnvägsnämnder,
- nr 305, av herrar *Lothigius* och *Bengtson* i Solna, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader,
- nr 306, av herr *Persson* i Tandö *m. fl.*, om en mellanriksväg Dalarna—norra Värmland—Oslo,
- nr 307, av herrar *Andersson* i Örebro och *Enskog*, angående kompensation till Nordiska kulturfonden för devalveringsförluster,
- nr 308, av herr *Björkman* och fru *Kristensson*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,
- nr 309, av herr *Björkman* och fru *Kristensson*, om slopande av statsbidrag till utbildning av ungdomsledare för politiska organisationer,
- nr 310, av herr *Blidfors m. fl.*, om pension åt förre byråföreståndaren Anna-Brita Pontén vid centralbyrån i Lund för populära vetenskapliga föreläsningar,
- nr 311, av herrar *Johansson* i Trollhättan och *Blidfors*, angående den fortsatta statliga stödverksamheten för tidsskrifter,
- nr 312, av herr *Krönmark m. fl.*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till statens ungdomsråd, *m. m.*,
- nr 313, av fröken *Olsson m. fl.*, om översyn av landsantikvariernas anställningsförhållanden,
- nr 314, av herr *Ståhl*, angående de



statliga insatserna på atomenergins område,

nr 315, av herr *Svanberg m. fl.*, om höjt anslag till tidningen Samefolket,

nr 316, av herr *Werbro*, angående förvaltningen av Varbergs fästning,

nr 317, av herr *Almgren*, om rätt för personal vid statens järnvägar till avdrag vid beskattningen för fördyrade levnadsomkostnader,

nr 318, av herrar *Almgren* och *Rask*, om förbud mot reklam för spritdrycker, m. m.,

nr 319, av herrar *Björkman* och *Fridolfsson* i Stockholm, om befrielse från investeringsavgift för Eugeniaförsamlingens planerade nybygge i Stockholm,

nr 320, av herr *Björkman* och fru *Sundberg*, om undantag från allmän varuskatt för musikalier,

nr 321, av herr *Fridolfsson* i Stockholm *m. fl.*, om indexreglering av ingångsvärde m. m. vid beräkning av utskiftningsskatt,

nr 322, av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, om befrielse jämväl från arvs-skatt för stiftelser och sammanslutningar som är befriade från gåvoskatt,

nr 323, av herrar *Gustafsson* i Stenkyrka och *Franzén* i Träkumla, om skattemässig täckning av kommuns kostnader för fritidsbebyggelse,

nr 324, av herr *Hedlund m. fl.*, om åtgärder för att underlätta konsolidering och självfinansiering av jordbruk,

nr 325, av herr *Jonasson m. fl.*, angående avskrivningsunderlaget för skogsbilvägar,

nr 326, av herr *Josefson* i Arrie, om höjning av det extra avdraget för inkomst av kapital,

nr 327, av herrar *Magnusson* i Borås och *Björkman*, om skattefri avsättning av medel till egen pensionsfond,

nr 328, av fru *Sundberg*, angående arbetsgivares skyldighet att lämna kontrolluppgift beträffande naturaförmåner,

nr 329, av fru *Sundberg m. fl.*, om upphävande av förordningen om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten,

nr 330, av fru *Sundberg m. fl.*, angående beskattningen av inkomst från grus-, torv- eller lertäkt,

nr 331, av herr *Westberg m. fl.*, angående befrielsen från automobilskatt för invalidfordon,

nr 332, av fröken *Wetterström m. fl.*, om sänkning av den statliga inkomstskatten för ensamstående,

nr 333, av herr *Asp m. fl.*, angående lokaliseringspolitikens framtida utformning,

nr 334, av herr *Lundberg*, om avslag på styrelsens för riksdagens förvaltningskontor framställning om ändrad lönegradsplacering av tjänsten som chef för förvaltningskontoret,

nr 335, av herrar *Magnusson* i Borås och *Björkman*, angående avsättningen till allmänna pensionsfonden,

nr 336, av herr *Söderström m. fl.*, om tillsättande av en riksdagens pressombudsman,

nr 337, av herrar *Andersson* i Örebro och *Nordgren*, om offentlig auktorisation av lässmeder,

nr 338, av herrar *Berndtsson* och *Werbro*, angående ansvar för skada i samband med kontroll av motorfordon,

nr 339, av herrar *Sjönell* och *Johansson* i Växjö, angående tillståndstvånget beträffande demonstrationer,

nr 340, av herrar *Boo* och *Eriksson* i Bäckmora, om förtidspension åt hemmadöttrar, m. m.,

nr 341, av herr *Dahlgren m. fl.*, angående studiehjälpen,

nr 342, av herr *Dickson m. fl.*, om upphävande av lagen om tillsättning av fluor till vattenledningsvatten,

nr 343, av herr *Fredriksson m. fl.*, om sänkning av pensionsåldern för vissa gruvarbetare,

nr 344, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, om ökade möjligheter till förtidspension,

nr 345, av herr *Hermansson m. fl.*, om höjning av det allmänna barnbidraget, m. m.,

nr 346, av herr *Jansson m. fl.*, om sänkning av pensionsåldern för vissa gruvarbetare,

nr 347, av herr *Jönsson* i Arlöv *m. fl.*, om ersättning från den allmänna försäkringen för resekostnad vid sjukgymnastisk behandling,

nr 348, av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.*, angående barnpensionen inom den allmänna försäkringen,

nr 349, av herr *Larsson* i Öskeviksby *m. fl.*, om ett statligt grundbelopp i det kommunala bostadstillägget,

nr 350, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, angående det studiesociala stödet vid korrespondensstudier,

nr 351, av herrar *Enskog* och *Andersson* i Örebro, angående avgiften för kontrollbesiktning av motorfordon,

nr 352, av herr *Nihlfors m. fl.*, angående parkeringstillstånd för handikappad,

nr 353, av herr *Nyström m. fl.*, om viss utbildning för erhållande av körkort,

nr 354, av herr *Svenning m. fl.*, om införande i hyreslagstiftningen av bestämmelser om bytesrätt och reparationssskyldighet,

nr 355, av herr *Werbros*, om höjning av maximihastigheten för fordon med släpvagn,

nr 356, av herr *Dockered*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Vägbyggnader på skogar i enskild ägo,

nr 357, av herrar *Johansson* i Växjö och *Sundkvist*, om en översyn av de kommunala naturvårdsombudens uppgifter,

nr 358, av herrar *Jonasson* och *Dockered*, angående dispositionen av domänverkets markfond,

nr 359, av herrar *Larsson* i Norderön och *Nilsson* i Tvärålund, om upprätthållande av jordbruksproduktionen i norra Sverige,

nr 360, av herr *Larsson* i Umeå, om anslag till mjölktransporter inom glesbygdsområden,

nr 361, av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.*, om kreditgarantier till deltidjordbrukare,

nr 362, av herr *Petersson*, angående skogspolitiken i Norrland,

nr 363, av herr *Petersson m. fl.*, angående kronans fiskerätt i Torne älv,

nr 364, av herr *Vigelsbo m. fl.*, om ett ränte- och amorteringsfritt lån till djursjukhuset i Strömsholm,

nr 365, av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.*, om förbättring av folkpensionärernas ställning i samhället,

nr 366, av herrar *Dahlgren* och *Johansson* i Skärstad, angående statens järnvägars rabatter för studerande,

nr 367, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Lindberg*, angående ungdomsvården,

nr 368, av herrar *Josefson* i Arrie och *Elmstedt*, angående statens järnvägars rabatter för studerande,

nr 369, av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.*, om åtgärder till hjälp åt ensamstående,

nr 370, av herrar *Lindberg* och *Johansson* i Skärstad, angående användningen av RFSU:s upplysnings-skrift Samspel i skolundervisningen,

nr 371, av herr *Lothigius*, om förbud mot utsläppande i vissa fall av avloppsvatten i Vättern,

nr 372, av herr *Nilsson* i Agnäs, om utarbetande av en kristen elementarlärobok för skolundervisningen,

nr 373, av herr *Norrby*, angående utvecklingen i skärgårdsområdena,

nr 374, av herr *Nyberg*, om åtgärder mot den ökande brottsligheten,

nr 375, av fröken *Olsson m. fl.*, om förstärkning av de statliga organens press- och informationstjänst,

nr 376, av herr *Wedén m. fl.*, om en upplysningskampanj beträffande de straffades problem,

nr 377, av herr *Wedén m. fl.*, angående den psykiska folkhälsan, samt

nr 378, av herr *Wiklund* i Stockholm, om effektivisering av polisnämndernas verksamhet i syfte att förbättra förhållandet mellan polisen och allmänheten.

Dessa motioner bordlades.

## § 9

Justerades protokollsutdrag.

In fidem

Kammarens ledamöter åtskildes här-  
efter kl. 14.12.

*Sune K. Johansson*

---

## Torsdagen den 25 januari

Kl. 15.30

## § 1

Svar på fråga ang. tidpunkten för  
framläggande av förslag om förbättrat  
besittningsskydd för bostäder och  
lokaler

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för justitiedepartementet,  
herr statsrådet **KLING**, som yttrade:

Herr talman! Herr Nilsson i Tvärå-  
lund har frågat mig när jag avser att  
lägga fram förslag om förbättrat besitt-  
ningsskydd för bostäder och lokaler.

I samband med återkallelsen av hy-  
reslagförslaget förklarade jag att ett  
nytt förslag om bl. a. förstärkt besitt-  
ningsskydd för hyresgäst skulle utarbe-  
las för att om möjligt läggas fram för  
1968 års riksdag. Överväganden härom  
pågår i justitiedepartementet, men det  
är ännu för tidigt att ange när i år ett  
sådant förslag kan läggas fram.

Vidare anförde:

Herr **NILSSON** i Tvärålund (cp):

Herr talman! Jag ber att få tacka  
statsrådet för svaret på min fråga.

Orsaken till att jag framställde frå-  
gan var bl. a. det uttalande som stats-  
rådet själv åberopade i sitt svar just  
nu. Även andra uttalanden har tytt på  
att regeringen haft för avsikt att fram-  
lägga förslag till partiella reformer på  
det område som proposition nr 141 om-  
fattade. I årets propositionsförteckning

har inte något sådant förslag aviserats,  
och detta var alltså orsaken till att jag  
framställde min fråga.

Nu framgår det av svaret att vi kan  
förvänta att riksdagen får ta ställning  
till eventuella förslag på området. Jag  
skall nu inte ta upp någon diskussion  
om sakfrågan, utan ber endast att få  
uttrycka den förhoppningen att utred-  
ningen göres i sådan takt att förslag  
kan föreläggas riksdagen i år.

Chefen för justitiedepartementet,  
herr statsrådet **KLING**:

Herr talman! Anledningen till att en  
kommande proposition i denna fråga  
inte har tagits upp i den officiella pro-  
positionsförteckningen är helt enkelt  
att när den förteckningen upprättades  
kunde jag inte ange något mera preci-  
serat datum för propositionen.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 2

Svar på frågor ang. åtgärder mot  
arbetslösheten i ljusdalsregionen

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för inrikesdepartementet, herr  
statsrådet **JOHANSSON**, som yttrade:

Herr talman! Herr Westberg har frå-  
gat om jag vill lämna kammaren en re-  
dogörelse för vilka åtgärder som är av-  
sedda att vidtas för att komma till rätta  
med den aktuella arbetslöshetssituatio-

**Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslösheten i Ljusdalsregionen**

nen i Ljusdalsregionen och herr Eriksson i Bäckmora har frågat om jag har för avsikt att vidta särskilda åtgärder i syfte att stimulera till ökade sysselsättningsmöjligheter i Ljusdalsregionen. Då frågorna är av likartad innebörd synes det mig lämpligt att de besvaras i ett sammanhang.

Den arbetslöshet som uppträtt i Ljusdalsregionen har liksom i liknande situationer i andra delar av landet föranlett en rad olika åtgärder såsom intensifierad arbetsförmedling, ekonomiska bidrag till omflyttning, beredskapsarbeten och omskolning. För att få rådrom för att pröva olika lösningar på problemen undersöks vidare möjligheterna att lägga ut stödbeställningar hos en nedläggningshotad industri.

Inom Ljusdalsregionen undersöker för närvarande en kommitté med representanter för bl. a. länsarbetsnämnden de olika industriföretagens möjligheter till utvidgning och expansion.

Det har vidare upplysts att Ljusdals kommun har planer på att uppföra lokaler för skyddad verksamhet. Realiseras dessa planer kan 60 personer, som av olika skäl inte kan få arbete i öppna marknaden, sysselsättas i skyddad verksamhet.

Slutligen vill jag nämna att drygt 5 miljoner kronor har utgått i lokaliseringsstöd till fem olika företag inom Ljusdalsregionen, som under de senaste fyra åren har investerat totalt cirka 12 miljoner kronor i industribyggnader och maskiner.

Vidare anförde:

Herr WESTBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka inrikesministern för svaret på min fråga. Det innehöll väl inte något särskilt nytt, utan var snarare en redogörelse för vad vi redan vet är på gång. Man kan väl om svaret säga att det är positivt när det gäller hjälpen till de drabbade arbetstagarna men kanske mindre

tillfredsställande i fråga om åtgärder till hjälp för bygden som sådan.

Sysselsättningssvårigheterna drabbar ju inte bara de enskilda arbetstagarna, vilket dock är svårt nog — ja, det kan innebära något av en tragedi för dem som drabbas av arbetslöshet, i synnerhet när, såsom i vissa fall skett här i Ljusdal, detta hänt två makar. Men företagsnedläggningen och arbetslösheten drabbar även bygden. Man löser inte problemen bara genom att flytta människorna eller ordna med beredskapsarbeten och omskolning. Sådana åtgärder är i och för sig värdefulla, men de är inte tillräckliga. För en bygd som kämpar med avfolkningsproblem — och det gör man tyvärr inom Ljusdalsregionen — kan en avflyttning, även om den inte är av särskilt stor omfattning få mycket negativa verkningar. Detta gäller framför allt om underlaget för den samhälleliga servicen redan tidigare närmast sig en undre gräns. Jag tänker i det sammanhanget på skolväsendet, sjukvården o. d.

Jag vill inte påstå att ett sådant läge råder i Ljusdalsregionen, men vi måste faktiskt se mycket allvarligt på situationen just nu. Det är ett livsintresse för oss att det skapas nya sysselsättningsmöjligheter inom regionen och att vi verkligen får den hjälp vi behöver. Det borde ju inte vara omöjligt att få nya företag lokaliserade till Ljusdal. Där finns god miljö, god samhällelig service och gott om arbetskraft. Ljusdal är en mycket viktig centralort för en stor del av landskapet Hälsingland. Jag vet också att åtminstone ett företag är berett att förlägga tillverkning till Ljusdal om staten bara svarar för vissa beställningar — detta är det krav som man ställt för att starta verksamheten.

Jag är övertygad om att inrikesministern förstår oss när vi ser allvarligt på situationen just nu. Vi hade ju redan innan företagsnedläggningarna aviserades en betydande arbetslöshet; den har ökat med cirka 70 procent sedan

**Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslösheten i ljusdalsregionen**

samma tid föregående år. När nu dessa företagsnedläggningar kommer till blir situationen utomordentligt allvarlig. Jag tror att statsrådet är beredd att hjälpa oss. Låt mig endast understryka att det måste bli fråga om konkreta hjälpåtgärder i form av ökade sysselsättningsmöjligheter och att det är nödvändigt att hjälpen kommer snabbt.

Herr ERIKSSON i Bäckmora (cp):

Herr talman! Jag ber att få tacka inrikesministern för den redogörelse han nyss lämnat i anledning av min fråga rörande sysselsättningssvårigheterna inom ljusdalsregionen.

Problemet har främst aktualiserats genom den nedläggning som två företag inom regionen i dagarna varslat om. För det hundratal anställda som kommer att friställas gäller det nu närmast vilken annan sysselsättning som står att få. I det kärva arbetsmarknadsläge som råder är svårigheterna att placera om arbetskraften självfallet större än vanligt. Inom länet är antalet arbetslösa nu uppe i, noga räknat, 3 317 personer.

Jag vill gärna instämma i vad inrikesministern i går sade i ett tal i Gävle. Han framhöll bl. a. att det i nuvarande läge blir alltmer klart vilken betydelse lokaliseringspolitikerna får för att stimulera en expansion i näringslivet. Inom ljusdalsregionen behöver vi konkreta hjälpåtgärder och, framför allt, en betydande basindustri.

Jag vill i detta sammanhang kraftigt understryka — det framgår väl också av statsrådets svar — att de kommunala myndigheterna i Ljusdal gör berömvärda ansträngningar för att intressera företag för etablering i orten och för att skapa ökade sysselsättningsmöjligheter.

Ljusdalsregionen är dessutom en trakt som har alla förutsättningar att expandera, om den bara kan få en ordentlig basindustri. Det är också där-

för vi har velat aktualisera frågan hos regeringen och arbetsmarknadsmyndigheterna.

På denna punkt skulle jag naturligtvis i dag ha önskat att inrikesministern i sitt svar hade kunnat peka på några mera konkreta åtgärder än vad som framgår av svaret. Jag vill ändå uttala den förhoppningen att inrikesministern med sitt intresse för dessa frågor inte glömmer bort ljusdalsregionen när det gäller att bevilja lokaliseringstöd och främja möjligheterna att skapa sysselsättning inom denna framåtsträvande region.

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet JOHANSSON:

Herr talman! Herr Eriksson i Bäckmora har alldeles rätt i att de kommunala myndigheterna gör lovvärda ansträngningar att försöka få företag lokaliserade till ljusdalsregionen. Jag har haft anledning till kontakter med dem i detta avseende vid åtskilliga tillfällen och är självfallet beredd att ge dem allt det stöd jag kan.

Det förhåller sig ingalunda på det sättet att denna region inte har möjligheter till lokaliseringstöd eller till användning av investeringsfonderna, utan svårigheten är där — liksom på en rad andra orter — att få kontakt med företag som i detta konjunkurläge är beredda till en lokalisering eller, om de redan är befintliga på platsen, till expansion.

Enligt de uppgifter jag har inhämtat från arbetsmarknadsstyrelsen finns det en gemensam utredningskommitté med representanter för länsarbetsnämnden i Gävleborgs län och kommunerna i ljusdalsregionen som gör en »undersökning om de olika industriföretagens möjligheter till utvidgning och expansion». Det gäller alltså befintliga företag. Vidare sägs det: »Under förutsättning att erforderliga lokaliseringsmedel ställes till förfogande för sådana ända-

**Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslösheten i ljusdalsregionen**

mål beräknas ca 100 personer kunna sysselsättas vid företag inom ljusdalsregionen.»

Jag har bara att säga att företagen och kommunerna är välkomna med sina ansökningar till arbetsmarknadsmyndigheten eller att — om dessa är av sådan storlek att de går till Kungl. Maj:t — lägga dem under våra ögon. Är det fråga om seriösa företag, kommer de att få erforderligt stöd.

Det problem, herr talman, som vi står inför är att i detta konjunkurläge kunna påverka företag till utbyggnad och till lokalisering. Här gäller det att med gemensamma krafter söka nå kontakter med företagen. Situationen i Gävleborgs län, inbegripet Hälsingland, är besvärlig — jag är den förste att medge det — men den saknar heller inte ljuspunkter. Den förra veckan meddelade utbyggnaden av L. M. Ericssons företag i Söderhamn och Hudiksvall tillhör de glädjande inslagen i den del som vi ser framför oss. Kanske man alltför litet upplyser om och diskuterar en pågående industriexpansion. Den genomförda utbyggnaden i L. M. Ericssons regi kommer ju att medföra mer än 600 nya anställningsplatser i Gävleborgs län.

Det hjälper inte ljusdalsregionen i detta ögonblick, kan man invända. Givetvis gör det i och för sig inte det, men det visar ändå att det finns möjligheter, att det finns företag som är inne i ett expansivt skede. Dem får vi naturligtvis söka ta kontakter med.

Herr Westberg ansåg att de besked som jag har lämnat beträffande den mer långsiktiga utvecklingen var mindre tillfredsställande. Lokaliseringsproblemet har jag redan diskuterat. De åtgärder, som vi i allmänhet är beredda att vidta i glesbygdsområden, innefattar även denna region — det må sedan gälla det speciella glesbygdstödet eller den utvidgade lokaliseringspolitiska verksamheten.

Jag anser, herr talman, att det är angeläget att i samverkan söka åstadkomma

resultat. Det gör man genom en vidgad kontaktverksamhet med företag som är påverkbara för en lokalisering eller en expansion.

Herr ERIKSSON i Bäckmora (cp):

Herr talman! Jag är medveten om de svårigheter som i dag föreligger för vissa orter att dra till sig industri och företag. Därför gläder det mig när inrikesministern nu säger att regeringen och arbetsmarknadsstyrelsen är beredda att lämna de kommunala myndigheterna i Ljusdal allt det stöd som de kan ge. Jag kanske därmed har anledning att se något ljusare på möjligheterna för ljusdalsregionen. Det lokaliseringstödet som ljusdalsorten kan påräkna kan naturligtvis bidra till att den situation som nu råder förbättras, vilket jag livligt hoppas. Jag tackar därför inrikesministern för det stöd som han har sagt sig vara beredd att i fortsättningen ge ljusdalsregionen, och som ger mig anledning hoppas på en gynnsam utveckling.

Herr WESTBERG (fp):

Herr talman! Också jag vill uttala min tillfredsställelse med att inrikesministern lovat stödja de positiva åtgärder som på lokalt håll kan vidtagas för att vidga sysselsättningsmöjligheterna. Redan nu på lördag skall vi samlas till en stor konferens för att diskutera vad som kan göras för Ljusdals framtid, och självfallet skall vi försöka göra allt vad vi kan. Läget är emellertid mycket allvarligt, och inrikesministern förstår säkerligen att det är nödvändigt att vi får allt det stöd som kan lämnas.

Statsrådet sade att det för närvarande är svårt att få företag intresserade av att starta verksamhet i t. ex. ljusdalsorten. Ett företag har redan visat intresse av lokalisering dit, men man fick inte de beställningar som man behövde för att kunna starta verksamheten. Om det skall bli någon lokalisering hänger alltså på i vad mån statsmakter-

Svar på fråga ang. åtgärder för att bereda sysselsättning åt dem som i vår slutar sin värnpliktstjänstgöring

na kan ge det stöd som erfordras för att ny verksamhet skall komma i gång.

Inrikesministern sade också att det finns vissa ljuspunkter — han talade om vad som hänt på andra håll i Hälsingland, och jag vet att han i ett tal i Östersund har sagt att folk från Ljusdal kan flytta dit. Men som han själv också antydde hjälper det inte oss i Ljusdal. För oss gäller det att bereda så många människor som möjligt sysselsättning i orten och inom regionen.

Härmed var överläggningen slutad.

### § 3

Svar på fråga ang. åtgärder för att bereda sysselsättning åt dem som i vår slutar sin värnpliktstjänstgöring

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet JOHANSSON, som yttrade:

Herr talman! Herr Hamrin i Kalmar har frågat vilka åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas för att i rådande arbetsmarknadsläge bereda dem sysselsättning som i vår slutar sin värnpliktstjänstgöring.

Antalet värnpliktiga som slutar sin tjänstgöring under våren uppgår till drygt 30 000. Praktiskt taget samtliga rycker ut under april. I samband med utryckningen kommer i likhet med tidigare år vissa av arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen och försvarstabens personalvårdsbyrå i samråd beslutade åtgärder att vidtas för att underlätta de värnpliktigas övergång till arbetsmarknaden. Information om arbetsmarknaden, arbetsförmedlingsservice, efterfrågan på arbetskraft, utbildningsmöjligheter, olika former av studiestöd inberäknat utbildningsbidrag m. m. kommer att delges de värnpliktiga i tre specialnummer av tidskriften Arbetsmarknaden. Dessa specialnummer kommer att distribueras till de

värnpliktiga. Länsarbetsnämnderna har anmodats att efter samråd med de militära personalvårdsorganen så långt möjligt genom kollektiv information vid förbanden och genom arbetsmarknadsverkets regionalradioprogram understödja och komplettera den centralt bedrivna informationen.

Liksom tidigare år kan man räkna med att en stor del av de värnpliktiga som före inryckningen haft förvärvsarbete kommer att återvända till sin förra anställning. För att vidga de värnpliktigas utbildningsval och för att kunna hålla en viss beredskap för ökade utbildningsbehov kommer genom skolöverstyrelsens försorg möjligheter till extra intagning av elever vid yrkesskolor inom det ordinarie utbildningsväsendet att ordnas i anslutning till utryckningen. Möjligheterna att erbjuda de utryckande värnpliktiga omskolning har ökat genom regeringens beslut att sänka åldersgränsen för deltagande i omskolning till 20 år för dem av de värnpliktiga som tidigare haft förvärvsarbete.

Vidare anförde:

Herr HAMRIN i Kalmar (fp):

Herr talman! Jag tackar inrikesministern för svaret på min fråga. Svaret är något mer nyanserat än vad som framhålles i en artikel, som publicerades i pressen några dagar efter det att jag framställt frågan. Det hette där: »Dagens glada nyhet för 35 000 värnpliktiga som muckar i vår: Det finns jobb åt er!» Något längre fram skrev man: »Var har man ännu ingen aning om. På något sätt brukar det dock ordna sig. De unga som muckar tillhör den del av arbetskraften som har lättast att få arbete.»

Anledningen till att jag framställt min fråga är ganska självklar. Vi har ett arbetsmarknadsläge som är pressat. Inrikesministern framhöll att antalet värn-

**Svar på fråga ang. åtgärder för att bereda sysselsättning åt dem som i vår slutar sin värnpliktstjänstgöring**

pliktiga som slutar sin tjänstgöring under våren uppgår till ungefär 30 000. Det rör sig i varje fall om mellan 30 000 och 35 000 i slutet på april. Jag tror inte att denna kategori är den som har det lättast att få arbete i detta läge. Svårast är det givetvis för den äldre arbetskraften, men jag skulle tro att det, om man gör en utredning — och en sådan kanske är genomförd — kommer att visa sig att ungdomen har det synnerligen besvärligt för närvarande.

Av svaret att döma torde det dess bättre ha gjorts åtskilligt i detta avseende, liksom andra år, men jag vill påpeka att läget i år är betydligt kärvare än det varit någon gång under de senaste efterkrigsåren.

Jag vill få inrikesministerns svar kompletterat och ställer därför ytterligare några frågor. Först vill jag dock konstatera att detta också är en ungdomsvårdsfråga. De ungdomar som avslutar sin värnplikt utan att veta vad de i fortsättningen skall sysselsätta sig med kan nämligen bli ett svårt problem i ett läge som det nuvarande.

Jag vill alltså i syfte att få svaret kompletterat ställa ytterligare ett par frågor. Har personalkonsulenterna vid förbanden den arbetskraft, som erfordras för att ta itu med den del av arbetet som de skall ta hand om? Kan man inte tänka sig att på detta område göra en snabbinventering för att få reda på hur de unga ser på sin framtida situation? En hel del av dem går givetvis till fortsatt utbildning och en hel del har arbete. Såsom inrikesministern framhåller torde det vara fråga om en tredjedel av ungdomarna. Det vore dock bra att få veta exakt hur många det rör sig om och gärna också att få reda på fördelningen på olika yrkesområden, så att man kan få ett bättre grepp på frågan.

Jag tror inte att det skulle bereda så särskilt stora svårigheter för arbetsvärden att klara denna uppgift.

Slutligen är en omskolning, som inrikesministern talar om, givetvis nödvändig i många fall, men att omskola sig vid 20 års ålder är kanske litet bekymmersamt ibland.

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet JOHANSSON:

Herr talman! Beträffande det sista som herr Hamrin i Kalmar sade vill jag svara att omskolning ju också kan innefatta en kompletterande utbildning eller en påbyggnadsutbildning, och därför tycker jag vi bör vara litet försiktiga med att använda begreppet omskolning, varmed ju egentligen menas att vederbörande nyutbildar sig för en annan uppgift än den han sysslat med tidigare. Det är inte bara det som det här är fråga om. Jag menar alltså att unga människor kan ha en utomordentlig nytta av en kurs på fyra—fem månader strax efter det att pojarna har fullgjort sin värnplikt.

Jag vill också fästa uppmärksamheten på det sista beskedet i mitt svar, att vi har sänkt åldersgränsen från 21 till 20 år. Det betyder att de ungdomar, som rycker in till militärtjänst vid 19 års ålder och kommer därifrån när de är 20, nu kan påbörja en sådan utbildning eller omskolning som de själva anser vara lämplig.

Om jag sedan går baklänges i frågeställningarna, stannar jag ett ögonblick vid informationen. Redan före julleddigheten tog man vid den militära personalvårdsbyrån i samråd med arbetsförmedlingen kontakt med de värnpliktiga vid regementena och uppmanade dem att sätta sig i förbindelse med arbetsförmedlingen och meddela sina sysselsättningsproblem vid uttryckningen. Detta var sålunda redan tre å fyra månader innan uttryckningen blev aktuell.

Vidare har det frågats huruvida personalvårdsorganisationen vid regementena är tillräcklig. Jag vill svara att i den mån man behöver stöd eller hjälp



## Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslöshet i Värmland

av arbetsmarknadsmyndigheterna kommer man att få det. Jag föreställer mig att det kommer att bli där som i skolorna att man begär en medverkan av dem som direkt är sysselsatta med de arbetsförmedlande uppgifterna.

Sedan har jag ingen erinran att göra mot herr Hamrins i Kalmar allmänna kommentar. Besvärigheterna är stora just nu. Men hittills har det varit så att vi under vårmånaderna fått en ökad efterfrågan på arbetsmarknaden, och vi har inte kunnat finna att utvecklingen kommer att väsentligt avvika från tidigare mönster i det avseendet. Det är i varje fall vår förhoppning.

Jag vill också rikta uppmärksamheten på de senaste arbetslöshetssiffrorna, alltså den arbetslöshetsstatistik som offentliggjordes för bara någon dag sedan. Där redovisas att metallarbetarnas arbetslöshetskassa hade 7 procent färre arbetslösa i mitten av januari än i mitten på december. Detta betyder sålunda att en ökad verksamhet har kommit i gång. Vi hoppas att den trenden kommer att fortsätta. De maskinbeställningar, som möjliggöres av frisläppta investeringsfondmedel, och de särskilda beställningar, som lägges ut med användande av statsbidrag, kommer säkerligen att påverka verkstadsindustrin och resultera i en ökad arbetskraftefterfrågan, som vi hoppas att de unga kommer att få del av.

Jag skulle vilja rikta en uppmaning till ungdomarna att använda sig av de möjligheter som erbjudes till yrkesutbildning och omskolning. I det ungdomsprogram som arbetsmarknadsmyndigheterna i samverkan med skolöverstyrelsen sänt ut erbjöds 10 000 nya platser vid yrkesskolor. Men tyvärr var det vid årsskiftet inte mer än 3 000 ungdomar som hade tagit detta tillfälle i akt. Det tycker jag är litet beklagligt. Där skulle vi vilja möta en mera aktiv, för att inte säga positiv, attityd från ungdomen själv.

2 — Andra kammarens protokoll 1968. Nr 4

Herr HAMRIN i Kalmar (fp):

Herr talman! Jag vill uttrycka min glädje över den tendens som siffrorna från den senaste räkningen utvisar. Ingen kan väl ha någon annan uppfattning än att om trenden nu verkligen vänder, så skall vi vara glada för det.

Beträffande omskolningsverksamheten vill jag, för undvikande av missförstånd, framhålla att jag i princip inte har någonting emot omskolning, om man i detta begrepp inkluderar också vidareutbildning vid unga år. Det gäller alltså närmast en strid om ord.

Jag har med stort intresse tagit del av arbetsmarknadsstyrelsens meddelande av den 5 december 1967 rörande de åtgärder som vidtages. Jag tror det är ett riktigt grepp när det gäller att försöka lösa dessa problem. Vad jag med min enkla fråga velat påpeka är att problemen i år är större än någonsin och att vi måste vidtaga åtgärder för att klara frågan på ett vettigt och hyggligt sätt.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 4

## Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslöshet i Värmland

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för inrikesdepartementet, herr statsrådet JOHANSSON, som yttrade:

Herr talman! Herr Andersson i Storfors har frågat vilka åtgärder jag ämnar vidta för att lösa de arbetslöshetsproblem som kommer att uppstå vid Gefas nedläggning i Nykroppa, och herr Mossberg har frågat vilka åtgärder jag ämnar vidta för att skapa nya arbetstillfällen eller andra aktiviteter för dem som drabbas av industrinedläggelser och personalinskränkningar i Värmland. Frågorna berör samma problem

**Svar på frågor ang. åtgärder mot arbetslöshet i Värmland**

och det synes därför lämpligt att besvara dem i ett sammanhang.

För att motverka arbetslösheten i Värmland har olika åtgärder vidtagits. Sålunda har arbetsförmedlingsverksamheten intensifierats. Vidare lämnas ekonomiskt bidrag vid omflyttning och bedrivs arbetsmarknadsutbildning i stor omfattning. Under år 1967 deltog i medeltal varje månad 820 personer inom länet i sådan utbildning. Verksamheten kan snabbt vidgas så att den ger utrymme för ytterligare 400—500 personer.

Den 15 januari var 900 personer placerade i beredskapsarbeten och under de följande vintermånaderna kan cirka 1 200—1 300 personer beredas sysselsättning i sådana arbeten. Genom ökning av kvoterna för bostads-, skol-, sjukhus- och ålderdomshemsbyggande beräknas sysselsättningen inom byggnadsverksamheten under vintern ha tillförts cirka 600 arbetstillfällen.

Efter den 1 juli 1965 har lokaliseringsstöd utgått till 39 företag i länet med 54 miljoner kronor. Den totala investeringskostnaden för dessa projekt uppgår till 100 miljoner kronor. Investeringarna har också stimulerats genom frisläppandet av investeringsfonderna.

Beträffande speciellt situationen i Nykroppa kan jag nämna att undersökningar pågår om förutsättningarna för att lägga ut en statlig industribeställning i syfte att uppehålla sysselsättningen.

Vidare anförde:

Herr MOSSBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka inrikesministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är det dystra sysselsättningsläget i Värmland, vilket tyvärr synes bli värre undan för undan. Strukturförändringarna får allt större omfattning, och vi upplever så gott som dagligen långtgående friställningar eller varsel om sådana. Det är arbetsvilliga människor — stundom

med lång anställningstid — som rationaliseras bort. Det hemska i det hela — om jag får använda detta uttryck — är att en minoritet av befolkningen direkt, genom arbetslöshet av kortare eller längre varaktighet, får betala priset för en utveckling som det är meningen skall gagna oss alla. Jag tycker inte det bör vara så att den enskilde arbetstagarren, och i regel den som har det sämst, skall betala priset för de allmänna framstegen på detta sätt. Nej, vi skall alla i solidaritetens namn vara med och betala.

Sådana här omställningar är väl mest kännbara för dem som direkt drabbas därav, men de går också ut över ifrågavarande kommuner och de där kvarboende.

Jag har tyvärr inga förslag till konkreta hjälpåtgärder på området att framföra, men jag har velat erinra om de svårigheter som många människor får vidkännas till följd av strukturomvandlingen. Och jag vill gärna tillägga, att det finns väl ingen sysselsättningspolitik och inte heller någon arbetsmarknadspolitik som i alla svåra lägen kan garantera omedelbar hjälp i form av nytt arbete eller andra aktiviteter.

Trots att vi här i landet i mer än 30 år har fört — som jag vill kalla det — en högsysselsättningspolitik och även under samma tid har upplevt en människovårdande arbetsmarknadspolitik blir många människor drabbade av det omilda öde som jag nu talar om. Det är därför mycket glädjande att det för det nya budgetåret föreslås ökade resurser för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Vad gäller speciellt Värmlands svåra belägenhet bör man inte råka i panik. Låt oss se lägets verkliga allvar och med enade ansträngningar, med lugn och sans ta oss an svårigheterna! Det tror jag gagnar det hela bäst.

Inrikesministern anger i sitt svar en hel del åtgärder som jag inte behöver räkna upp. De är mycket glädjande. Jag

tror dock att det måste till flera speciella åtgärder för att hjälpa de många strukturrationaliseringsoffren i den landsdel som min fråga berör.

Herr ANDERSSON i Storfors (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka inrikesministern för det svar jag har fått tillsammans med herr Mossberg. Jag skall fatta mig kort; mina röstresurser är i dag inte de allra bästa.

Jag kan instämma i vad herr Mossberg nyss har anfört, men det problem jag har tagit upp — Gefas nedläggning i Nykroppa — ligger mig så oändligt nära att jag har velat behandla det för sig.

Inrikesministern framhåller att man har möjlighet att föra över vissa statliga industribeställningar till Gefa. Det är bra att så sker, eftersom man därigenom kan förlänga tidsfristen för kvinnorna där uppe — i varje fall ett hundratal — innan de ställs helt utan arbete.

Ett samhälle av Nykroppas struktur kommer att drabbas oerhört hårt av den nedläggning det nu är fråga om. Dess 2 000 invånare har bara en tung industri på järnsidan av Uddeholm, och det finns inga chanser att bereda kvinnor arbete. Möjligheterna för kommunen att skapa ersättningsindustrier är praktiskt taget obefintliga. Det är därför nödvändigt att statsmakterna gör allt för att åstadkomma nya arbetstillfällen för dem som ställs utan sysselsättning. De östvärmändska problemen bör på alla sätt följas. Vi har under den senaste tiden sett både arbetare och tjänstemän i dessa bygder undan för undan drabbas av Uddeholms nedläggningar på alla områden.

Jag är tacksam för svaret men önskar att inrikesministern i vanlig ordning har Värmland i åtanke för nya möjligheter till lokalisering.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 5

### Svar på fråga ang. anteckning i kyrkobok om sinnesslöhet eller sinnessjukdom

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING, som yttrade:

Herr talman! Herr Ullsten har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidtaga med anledning av uppgiften att ett stort antal personer är upptagna i folkbokföringen som sinnesslöa eller sinnessjuka med därmed sammanhängande äktenskapshinder, trots att de av allt att döma är fullt friska och generellt äktenskapshinder på grund av tidigare mentala besvär inte längre föreligger.

De förhållanden som här påpekas måste självfallet betecknas som otillfredsställande. Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, som svarar för tillsynen över kyrkobokföringen, har sin uppmärksamhet riktad på problemet. Givetvis skall förhållandena rättas till.

Vidare anförde:

Herr ULLSTEN (fp):

Herr talman! Enligt en undersökning som tidningen Expressen gjort genom att ringa runt till samtliga pastorsexpeditioner i landet har det visat sig att inte mindre än 60 811 personer står antecknade som sinnesslöa eller sinnessjuka i våra kyrkoböcker. Det är ungefär 0,8 procent av befolkningen eller cirka 40 000 flera än vad som enligt uppskattning av den tidigare medicinalstyrelsen motsvarar verkligheten. I själva verket är det alltså 40 000 friska människor som står antecknade.

Denna uppgift publicerades bara två — tre dagar innan centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden utfärdade sina nya instruktioner — den nämnd som socialministern säger har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga. De nya instruktionerna var i stort sett identiska med de gamla.

**Svar på fråga ang. anteckning i kyrkobok om sinnesslöhet eller sinnessjukdom**

För de flesta människor innebär dessa anteckningar ingenting, eftersom de aldrig aktualiseras. Men för många kan de få ganska tragiska följder. Detta är vad som kan hända.

En ung man drabbas av överansträngning under sin studietid. Hans tillstånd är tillräckligt allvarligt för att det skall krävas sjukhusvård. Han tas in på ett mentalsjukhus, vars läkare enligt de tidigare instruktionerna anmälde intagningen till pastorsämbetet. Där gjordes anteckningen SSJ — sinnessjuk — i kyrkoboken och i personakten. Efter några veckor skrivs patienten ut, i stort sett fri från besvär, men eftersom han inte är helt symtomfri står anteckningen kvar i kyrkoboken. Så småningom blir han helt frisk. Han återupptar sina studier, tar sin examen, får en ansvarsfull befattning i förvaltningen eller på annat håll och hela sjukhusvistelsen glöms bort. Men så kommer den obehagliga överraskningen när han skall ta ut lysning. Då möts han nämligen av beskedet att kyrkoboken innehåller en uppgift om att han är sinnessjuk och att han inte kan få något äktenskapsintyg innan han visat ett friskintyg. Det kan vara en okomplicerad sak att ordna detta, men det är lätt att förstå att det för ett ungt par måste innebära en allvarlig psykisk chock att få en sådan upplysning utan att vara förberedd på den.

Denna situation har också lett till att Kungl. Maj:t har dragit in bestämmelserna om att anteckning måste göras vid intagningen — man menar väl att i den mån det anses föreligga äktenskapshinder kan uppgift härom lämnas på annat sätt. De gamla anteckningarna, alla de 60 000 anteckningar som finns i kyrkoböckerna, skall emellertid stå kvar. Man måste fråga sig varför. De är inaktuella, de fyller ingen praktisk uppgift, de drabbar ganska godtyckligt eftersom praxis varit varierande under en lång tid. Framför allt står de i bjärt kontrast till en modern och human syn

på mentalsjukvårdsproblemen, och därför borde de försvinna.

Om en person har en så grav psykisk störning att det är motiverat att införa äktenskapshinder, är han i regel redan omhändertagen och känd av samhället; då behövs inte anteckningen. För övrigt är anteckningen i praktiskt taget samtliga fall felaktig och måste rättas till genom en tidsödande, psykiskt påfrestande och onödigt läkarundersökning.

Jag kan inte se något skäl till att anteckningarna skall finnas kvar. I den mån socialministerns svar att förhållandena skall rättas till innebär att anteckningarna skall strykas omedelbart och utan onödigt dröjsmål, har jag fått ett tillfredsställande svar. Om det däremot innebär någonting annat har jag fått ett mycket otillfredsställande svar.

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING:

Herr talman! Det problem som herr Ullsten har tagit upp berör flera departements verksamhetsområden. Det gäller delvis mycket komplicerade frågor, som det inte är möjligt att i detalj belysa inom den tid som står till förfogande för en enkel fråga. Jag skall emellertid ta upp några punkter.

Herr Ullsten gick igenom frågan på sitt sätt. Man skall emellertid komma ihåg att sinnessjukdom och sinnesslöhet enligt giftermålsbalken utgör äktenskapshinder. Den som är sinnessjuk eller sinnesslös får inte ingå äktenskap utan tillstånd av socialstyrelsen. På grundval av framlagda betänkanden och nordiska departementsöverläggningar förbereds för närvarande inom justitiedepartementet förslag till vissa ändringar i giftermålsbalken. Dessa förslag berör bl. a. giftermålsbalkens bestämmelser om medicinska äktenskapshinder. Enligt vad jag inhämtat bedrivs arbetet efter följande riktlinjer.

Bestämmelserna om äktenskapshinder för den som är sinnessjuk eller sin-

## Svar på fråga ang. anteckning i kyrkobok om sinnesslöhet eller sinnessjukdom

nesslö skall i princip stå kvar men med en modernare utformning. Kommittéförslagen om en utvidgning av hindret till allvarliga former av psykopati följs inte. De nuvarande bestämmelserna om äktenskapshinder vid epilepsi och vid venerisk sjukdom i smittsamt skede skall upphävas. Avsikten är att lagförslagen skall remitteras till lagrådet under våren 1968.

Det kan tilläggas att det råder så gott som fullständig nordisk enhet i dessa frågor. Jag har velat framhålla detta inledningsvis och som en väsentlig bakgrund. Låt mig så, herr talman, göra ett tillägg.

Fram till den 1 januari 1967 ålåg det överläkare vid mentalsjukhus och likaså föreståndare för särskola eller vårdanstalt för psykiskt efterblivna att göra anmälan till pastorsämbetet i fråga om sinnessjukdom eller sinnesslöhet. Jag vill i detta sammanhang understrika, att anmälan om sinnessjukdom inte fick göras förrän det till fullo utröntes att patienten var sinnessjuk. När det gäller överläkare med anmälningskyldigheten förbunden med åläggandet att ge pastorsämbetet besked om huruvida patienten var fri från symtom när vederbörande utskrevs från sjukhuset.

I samband med att den nya lagstiftningen genomfördes på mentalsjukvårdens område upphävdes de bestämmelser om anmälningskyldighet, som jag nu i korthet har redogjort för. Enligt övergångsbestämmelserna kvarstod dock skyldigheten att anmäla när en patient, som tidigare anmälts som sinnessjuk eller sinnesslö, var symptomfri vid utskrivningen. Att denna övergångsbestämmelse var nödvändig sammanhänger med att det vid denna tidpunkt alltså enligt folkbokföringsförordningen och enligt kyrkobokföringskungörelsen ålåg prästen i församlingen att i kyrkoböckerna anteckna den som var sinnessjuk eller sinnesslö.

I praktiken lär det för övrigt sällan

ha förekommit, i varje fall under senare år, att någon sådan anteckning gjorts annat än efter anmälan från läkare eller vårdföreståndare. Skyldigheten att göra anteckning var dock i princip inte knuten till en sådan anmälan.

Enligt de nya regler för folkbokföringen, som antogs av föregående års riksdag och som tillämpats från den 1 januari i år, finns det inte längre någon i författning bestämd skyldighet för prästen i församlingen att göra anteckningar om förekomsten av sinnessjukdom eller sinnesslöhet. Vad som närmare skall antecknas i kyrkoböckerna och andra register avgörs av centrala folkbokförings- och uppboordsnämnden, CFU. Hur man definitivt skall lösa frågan får bli föremål för fortsatta överväganden, och jag har givit ett klart besked på den punkten till herr Ullsten.

Jag vill slutligen, herr talman, göra det tillägget, att det av herr Ullstens fråga framgår, att han närmast avsett att anteckningarna skall strykas för personer, som numera är fullt friska. En annan lösning vore att gå ett steg längre än herr Ullsten önskar och undersöka, om det är möjligt att stryka samtliga anteckningar om sinnessjukdom och sinnesslöhet i kyrkoböckerna. Denna fråga kräver emellertid särskilda överväganden, och jag skall inte diskutera den i detta sammanhang.

Herr ULLSTEN (fp):

Herr talman! Nej, jag menar inte att man skulle begränsa strykningarna till sådana antecknade, som man förutsätter är helt friska. En sådan åtgärd tror jag dessutom skulle vara ganska svår att genomföra, eftersom man då ändå tvingas göra en undersökning. Det enda sättet att lösa detta problem är att stryka anteckningarna helt och hållet eller att inte fästa något avseende vid dem.

Socialministerns uttalande i svaret att förhållandena skall rättas till har ju ingen faktisk innebörd annat än om

**Svar på fråga ang. utskriften av recept och remisser från läkare**

socialministern instämmer i att dessa anteckningar inte längre fyller någon vettig uppgift utan kan strykas. Om man inte stryker dem, rättar man nämligen inte till förhållandet utan detta kvarstår då för de personer, beträffande vilka dessa anteckningar gjorts.

Samtidigt som en rad kommittéer och statliga utredningar, som varit in- ne på denna fråga, inte vågat föreslå att anteckningsskyldigheten skall upphöra utan endast har velat göra modifikationer i denna, såsom att den skall gälla bara i mentalt hänseende gravt störda, har dessutom Kungl. Maj:t själv föregripit lagstiftningen genom att upphäva den aktuella kungörelsen och helt avskaffa anteckningsskyldigheten.

Man kan säga att det för kommitténs del var logiskt att inte kräva att de gamla anteckningarna skulle strykas, eftersom det ansågs att de behövdes. Men då är det knappast logiskt av Kungl. Maj:t att för det första föreslå att några nya inte skall antecknas och för det andra att de gamla anteckningarna skall vara kvar, med den restverkan de tidigare haft.

Hela systemet blir då mycket godtyckligt. Den statliga kommitté som sysslade med frågan om fysiskt äktenskapshinder har förklarat, att anteckningarna i icke ringa omfattning har tillkommit på otillräckliga grunder. Det är alltså en godtycklighet. En annan är att praxis har varierat. Den ene läkaren har antecknat en person med äktenskapshinder, den andre har inte gjort det. Det har varierat från tid till annan. Och nu får vi den verkliga godtyckligheten genom att personer som togs in innan anteckningsskyldigheten upphörde kan bli antecknade, medan de som kommer in efteråt inte blir det.

Såvitt jag förstår finns det ingen annan möjlighet att rätta till dessa förhållanden än att stryka de gamla anteckningarna. Det finns desto större skäl att göra det som de inte fyller någon som helst praktisk uppgift men kan

drabba den enskilde mycket hårt och på ett orimligt sätt.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 6

**Svar på fråga ang. utskriften av recept och remisser från läkare**

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING, som yttrade:

Herr talman! Herr Nihlfors har frågat, om jag vill medverka till att sådana bestämmelser utfärdas, att recept och remisser från läkare utskrivs på maskin eller textas för hand för att undvika att allvarliga missförstånd uppstår.

Vad beträffar remisserna föreskrivs i allmänna läkarinstruktionen, att varje läkare vid utfärdande av intyg eller utlåtande skall iakttä synnerlig omsorg och samvetsgrannhet samt ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som medicinalstyrelsen — numera socialstyrelsen — meddelar. I ett cirkulär den 1 juni 1964 har medicinalstyrelsen lämnat anvisningar om hur läkarintyg skall skrivas. I cirkuläret föreskrivs att, om ett läkarintyg skrivs för hand, skall stilen göras så tydlig, att den utan svårighet kan läsas.

I medicinalstyrelsens receptkungörelse sägs bl.a., att recept skall avfattas tydligt och utan sådana förkortningar eller ändringar som kan föranleda tveksamhet rörande dess rätta tolkning. Apotekspersonalen är skyldig att begära förtydligande eller rättelse från receptutfärdaren om ett recept är otydligt. Varje recept kontrolleras rutinmässigt av minst två personer på apoteket innan medicinen lämnas ut. För kraftigt verkande läkemedel finns en fastställd maximaldos, och apoteket skall särskilt kontrollera att denna dos inte överskrids.

Ärligen utfärdas här i landet ungefär 35 miljoner recept. Under de senaste tre åren har medicinalstyrelsens disci-

## Svar på fråga ang. utskriften av recept och remisser från läkare

plinnämnd enligt vad som upplysts behandlat sammanlagt fem fall i vilka läkare utfärdat svårläsliga recept. Endast i ett av dessa fall har en felexpediering skett, dock utan att patienten fått någon skada. I de andra fallen har felexpediering undvikits, men läkaren har tilldelats varning och i ett fall uppmanats att i fortsättningen skriva sina recept på maskin.

Ett krav på att läkarna alltid skall använda maskinskrift vid utfärdandet av recept torde inte vara praktiskt genomförbart. Det är inte heller troligt att en generell föreskrift om att recept skall textas skulle medföra ökad säkerhet.

Jag anser det angeläget, att socialstyrelsen även i fortsättningen uppmärksam samt följer utvecklingen på området och vidtar de åtgärder som kan anses påkallade.

Vidare anförde:

Herr NIHLFORS (fp):

Herr talman! Jag ställde min fråga till socialministern för en tid sedan, därför att det i pressen hade förekommit skildringar av hur en läkare i Norrland hade kritiserat en viss myndighet för att den inte ville utfärda en lokal bestämmelse om att läkarrecept och läkarremisser borde vara utskrivna på maskin för att undvika misstolkningar. Nu framgår det av socialministerns svar för vilket jag tackar, att det finns av medicinalstyrelsen, numera socialstyrelsen, utfärdade bestämmelser som stadgar att recepten skall skrivas på läsligt sätt. Tydligen är det så, att bestämmelsernas efterlevnad klickar, kanske inte överallt men förmodligen ganska ofta.

Att döma av bestämmelserna rörande kontroll av handstilens läsbarhet utgår ifrågasvarande myndighet från att det även i fortsättningen kommer att förekomma svårläst handstil på recept från läkare. Trots vad socialministern sagt i sitt svar måste jag därför vidhålla att jag finner rådande ordning otill-

fredsställande. Det är helt enkelt för risabelt att tillåta att recept och remisser skrivs ut för hand. Man måste ju ha en omfattande kontrollapparat, med en mängd personer inkopplade, för att tolka recepten, så att det inte uppstår några fel. — Det är glädjande att disciplinnämnden inte haft så många fall att redovisa. Men jag skulle tro att ganska många missöden kunnat undvikas genom att kontrollen har varit så ingående.

Då inställer sig frågan: Är det rationellt att ha så många människor sysselsatta för att tolka läkarrecept och läkarremisser? Socialministern sade att det årligen här i landet utfärdas ungefär 35 miljoner recept. Om alla dessa skall kontrolleras noggrant, så att det inte kan bli några missuppfattningar på grund av svårläst handstil, blir det enligt min mening en orimlig tidsåtgång. Och hela denna apparat måste till bara därför att man — som socialministern säger — inte anser det vara praktiskt genomförbart att kräva att läkarna alltid skall använda maskinskrift vid utfärdandet av recept.

Jag ställer helt enkelt den kompletterande frågan: Varför är det inte praktiskt genomförbart att kräva utskrivning på maskin? Det finns ju på olika områden så många bestämmelser som förutsätter insatser av olika slag från medborgarnas sida. Varför skulle det då inte kunna krävas att läkarna skall använda maskinskrift på recept och remisser? Läkarna har ju en mycket viktig uppgift i samhället, och om de skriver med slarvig handstil kan följden rent av bli döden för en patient. Och om någon läkare är obildbar i fråga om maskinskrivning kan väl läkarens biträden — sköterskor och andra — hjälpa till.

Jag vill också fråga varför inte en föreskrift om att recept skall textas skulle kunna medföra ökad säkerhet. All textad skrift är ju tydligare än skrivstil.

## Svar på fråga ang. ålderspensionen till försäkrade i tunga och hälsovådliga yrken

Herr talman! Vi kan inte bara vänta på att något fasansfullt skall inträffa. Jag anser det inte acceptabelt att endast — som socialministern sade i slutet av svaret — låta socialstyrelsen uppmärksamt följa utvecklingen på området och vidtaga de åtgärder som kan anses påkallade. På det sättet gör man ju alltid. Nej, situationen är så allvarlig att det är påkallat med skärpta åtgärder för att se till att skriften på recept och remisser är läsbar.

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING:

Herr talman! Kontrollen av recepten avser inte bara handstilens tydlighet utan även receptens rent medicinska innehåll — dosering etc. Det är utomordentligt viktigt att en noggrann kontroll härvidlag sker på apoteken, såsom jag redogjort för i mitt svar.

Låt mig tillägga att åtskilliga läkare redan skriver sina recept på maskin men att det stora flertalet alltjämt skriver för hand. Eftersom allt bör göras för att öka säkerheten vid läkemedelhanteringen är en övergång till maskinskrivna recept önskvärd — det har jag klart sagt. Det är uppenbarligen en säkerhetsfråga av vikt att läkarnas recept och remisser är skrivna på sådant sätt, att varje möjlighet till feltolkning utesluts.

Såsom framgått av mitt svar har denna säkerhetsfråga sedan länge uppmärksamats av de ansvariga myndigheterna, som har utfärdat åtskilliga föreskrifter i ämnet. Jag har också redogjort för detta. Otydligt skrivna recept innebär — det vill jag också understryka — betydande merarbete för apotekspersonalen. Det är även av denna orsak angeläget att läkarna bemödar sig om att följa de föreskrifter i detta avseende som finns i receptkungörelsen. Att direkt ålägga en läkare att texta eller skriva på maskin är dock enligt min mening i detta läge att gå ett steg för långt. Det är ju inte säkert att det textade receptet a priori blir tydligare.

Man har emellertid uppmärksamheten riktad på frågan. Socialstyrelsen — tidigare medicinalstyrelsen — har under lång tid varit medveten om angelägenheten av att läkarna verkligen observerar detta problem. Jag har, herr talman, så tydligt understrukt detta i mitt svar, att det — låt mig hoppas det — i sig självt bör vara en appell i den debatt vi nu för.

Herr NIHLFORS (fp):

Herr talman! Socialministerns senaste inlägg gav ett bättre uttryck för vad jag ville åstadkomma med min fråga. Han gick nu in på det jag berörde, nämligen den tidsspillan och den föga rationella ordning som är för handen då man måste sätta till arbetskraft för att läsa dessa handskrivna recept. Jag finner det mycket värdefullt att denna aspekt också kom fram.

Den investering som läkarna till äventyrs måste göra för att skaffa skrivmaskiner tas igen på apoteken genom den tidsvinst man där gör då man inte behöver använda så mycken arbetskraft för att tolka recepten.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 7

## Svar på fråga ang. ålderspensionen till försäkrade i tunga och hälsovådliga yrken

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING, som yttrade:

Herr talman! Herr Åkerlind har frågat, om jag är beredd medverka till ändring av lagen om allmän försäkring så att försäkringstagare i tunga och hälsovådliga yrken kan erhålla full pension redan före 67 års ålder.

Spörsmålet om en differentiering av pensionsåldern inom den allmänna försäkringen behandlades av 1958 års socialförsäkringskommitté. I sitt år 1961



## Svar på fråga ang. ålderspensionen till försäkrade i tunga och hälsovådliga yrken

avlämnade betänkande fann kommittén att övertygande skäl talade mot en sådan differentiering. Vid införandet av lagen om allmän försäkring anslöt sig riksdagen till denna mening. I sitt av riksdagen godkända utlåtande uttalade därvid andra lagutskottet bl. a., att frågan borde lösas utanför den allmänna pensioneringens ram och att avtalsvägen syntes utgöra den lämpligaste lösningen. Därefter har frågan vid skilda tillfällen varit föremål för riksdagens prövning i anslutning till motionsyrkanden, senast vid 1967 års riksdag. Riksdagen har därvid intagit samma ståndpunkt. Jag delar den uppfattning som kommit till uttryck i riksdagens ställningstaganden.

Vidare anförde:

Herr ÅKERLIND (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret.

I vårt högrationaliserade samhälle krävs det att varje arbetare skall kunna följa med i arbetstakten, men många äldre orkar inte det hur gärna de än vill. De är helt enkelt utslitna. En skogsarbetare som närmar sig pensionsåldern kan inte fullgöra samma arbetsinsats som 20—25 år tidigare. Samma problem kan uppstå för gruvarbetare, byggnadsgrovarbetare, stuveriarbetare och många andra.

De människor som arbetar i tunga yrken har ofta en lägre lön än löntagarna i genomsnitt. De blir på grund av sin låga lön ytterligare drabbade genom att de får lägre ATP och lägre ersättning vid sjukdom. De får dessutom inte sällan mindre semesterersättning och kortare semester än grupper med tungt och ansvarsfullt arbete inom intellektuella yrken.

Man talar ibland om utsugning. Det måste konstateras, att är det några som blir utsugna i vårt samhälle så är det arbetare i tunga yrken. Möjligheten för dem att få full ålderspension redan

före 67 års ålder är en viktig trygghetsfråga.

Jag är, herr talman, medveten om att svårigheterna att rättvist differentiera pensionsåldern är mycket stora. Det är möjligt att detta inte kan genomföras lagstiftningsvägen, men jag är inte övertygad om att det verkligen är omöjligt.

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING:

Herr talman! Jag vill gärna understryka att det finns många tunga och för människorna krävande yrken och att stora svårigheter kan uppstå för enskilda människor i dessa yrken då de kommer upp i åren — det problemet känner vi väl till.

Jag har emellertid svarat på en fråga av herr Åkerlind om en ändring av lagen om allmän försäkring så att försäkringstagare i tunga och hälsovådliga yrken kan erhålla full pension redan före 67 års ålder. Frågan om att lagstiftningsvägen införa regler om lägre pensionsålder för vissa grupper reser onekligen många problem. Jag har framhållit att socialförsäkringskommittén på sin tid fann att det inte var möjligt att genomföra en rättvis värdering och indelning i grupper, bl. a. därför att yrken byter karaktär och människor byter yrken många gånger under sin levnad. Sannolikt kommer de att göra det i ännu större utsträckning i framtiden. Det är inte heller ovanligt att en arbetstagare i högre ålder övergår från tyngre till lättare arbete inom eller utom yrket.

De varierande förhållandena inom näringslivet gör att ett behov av pensionsskydd före 67 år utöver det, som i vissa fall kan erhållas genom förtidspensionering eller genom anordningen med förtida pensionsuttag, föreligger inte bara för de i detta sammanhang aktualiserade grupperna utan också för andra grupper anställda. I sådana fall erfordras en kompletterande försörj-

**Svar på fråga ang. statens järnvägars pendeltrafik inom stockholmsområdet**

ning för att fylla ut luckor mellan den generella pensionsåldern och den lägre avgångsålder som tillämpas eller aktualiseras inom vissa företag och yrken.

Detta behov är svårt att på ett godtagbart sätt tillgodose inom den allmänna pensioneringens ram. Det skulle bli ytterst komplicerat att utan en fortlöpande mer individuell kontroll avgöra vilka arbetstagare som under sin aktiva tid fullgjort arbetsinsatser inom yrken med lägre pensionsålder i sådan omfattning, att rätten till den lägre pensionsåldern vore intjänad. Om för vissa grupper skall gälla förmånligare pensionsbestämmelser än för övriga grupper torde en särskild finansiering av de bättre pensionerna krävas. En sådan kan inte ordnas inom ramen för folkpensioneringen och svårligen inom ramen för tilläggs pensioneringen.

Jag har med dessa ord, herr talman, velat peka på att detta inte är någon lätt fråga. Den har också varit aktualiserad och diskuterad under lång tid inom fackföreningsrörelsen. Jag vill erinra herr Åkerlind om att den var uppe på LO:s senaste kongress 1966. Kongressen uttalade då den mening, att man i första hand bör försöka lösa frågan avtalsvägen. Detta är vad riksdagen tidigare har uttalat, och jag har velat understryka detta i mitt svar.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 8

**Svar på fråga ang. statens järnvägars pendeltrafik inom stockholmsområdet**

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet LUNDKVIST, som yttrade:

Herr talman! Herr Wiklund i Stockholm har frågat mig, om jag anser SJ:s nuvarande spårssystem med endast ett spårpar mellan Centralstationen och Årstabrons södra landfäste i Stockholm

dimensionerat för att i full utsträckning, t. ex. vid rusningstid, tillåta förutom gods- och fjärrtrafik även den pendeltrafik varom principöverenskommelse träffats år 1964. Vidare har herr Wiklund frågat när pendeltrafiken kommer att börja.

Dubbelspåret mellan Stockholm C och Årstabrons södra landfäste har enligt de uppgifter jag inhämtat kapacitet för både fjärrtåg och pendeltåg under alla normala trafik- och driftförhållanden. Häri inräknar jag även pendeltrafiken under rusningstid eftersom SJ:s godståg har sina trafiktoppar vid andra tider. Varken för SJ:s trafik eller för den kommande pendeltrafiken förutses något behov av ytterligare spår inom överskådlig tid. Det antal lokaltåg som SJ:s entreprenadåtagande omfattar enligt överenskommelsen med KSL bedöms som fullt tillräckligt för att ombesörja pendeltrafiken på ett tillfredsställande sätt.

Pendeltrafiken startar den 12 maj 1968 på sträckan Kungsängen—Södertälje och i maj 1970 på sträckorna Kungsängen—Västerhaninge och Märsta—Södertälje.

Vidare anförde:

Herr WIKLUND i Stockholm (fp):  
Herr talman! Såsom infödd stockholmare, uppvuxen här i Gamla stan, har jag funnit det naturligt att intressera mig speciellt för förhållandena i stockholmsregionen. Alldeles särskilt är detta fallet med frågor som rör holmarna i stadens centrum.

Jag ber nu först att få tacka statsrådet för svaret på mina frågor.

Principöverenskommelsen 1964 om att statens järnvägar skulle som entreprenör åt trafikföretaget SL integrera sitt spårssystem vid Centralen i Stockholm med storstockholmsregionens övriga trafik för att skapa förutsättningar för pendeltrafik Märsta—Södertälje respektive Kungsängen—Västerhaninge

## Svar på fråga ang. obehörig trafikdirigering i samband med snöröjning m. m.

var ju mycket glädjande för invånarna i denna region.

Staden har också tagit konsekvenserna genom ändrade arrangemang för trafikleder i anslutning till SJ:s spår-område norr om Centralstationen. De genomgående spåren i detta områdes norra del har därigenom kunnat utökas från tre till sex. Ett spårpar har därigenom helt kunnat reserveras för pendeltrafiken och ett för fjärrtrafiken. Norr om Centralen kan pendeltrafiken alltså försiggå oberoende av fjärrtrafiken.

Jag besitter givetvis inte någon sakkunskap på järnvägstrafikens område, men jag vill påpeka att allmänheten i Stockholm nog har undrat om spårutrymmet söderut verkligen är tillräckligt för den beslutade pendeltrafiken. Man skall ju där använda ett enda spårpar för både pendel-, fjärr- och gods-  
trafiken.

Det förefaller mig mot bakgrund av statsrådets svar som om utbyggnaden norrut varit onödig. Eller också är anledningen till olikheterna i utbyggnaden att det föreligger så stora skillnader i trafikintensitet norrut respektive söderut, att man räknar med att kunna klara pendeltrafiken söderut utan en utbyggnad av spårområdet motsvarande den som gjorts norrut.

Man får nu hoppas att det verkligen kommer att bli möjligt att fullt ut klara pendeltrafiken, eftersom det är stora intressen som i detta sammanhang står på spel. Att bygga ut spårområdet söderut skulle ju också vara ett ytterst känsligt företag. Jag skulle föreställa mig att det därvid kunde bli nödvändigt att lägga spåren ungefär så, att de kom att gå rakt genom Riddarholmskyrkans kor. — Det är väl ingen som egentligen överväger denna möjlighet.

Efter det besked som herr statsrådet nu givit undrar jag hur det blir med trafikintensiteten på de båda pendlarna? Med vilken tågtäthet avser man att bedriva trafiken söderut? Jag

har hört sägas att det vid rusningstid skulle komma att röra sig om 40 tåg per timme. Det förefaller i varje fall en lekman i trafikfrågor inte vara praktiskt möjligt med en sådan tågtäthet söder om Centralen. Men herr statsrådet har ju givit ett klart besked att det *skall* gå att klara detta, och då undrar jag bara åter, om man kanske har byggt ut spårområdet norrut i onödan?

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet LUNDKVIST:

Herr talman! Situationen när det gäller trafiken norrut är inte direkt jämförbar med trafiksituationen söderut. Norrut, mot Hagalund, är det nämligen bl. a. persontrafikbangårdarna som nödvändiggör en större kapacitet i den riktningen.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 9

Svar på fråga ang. obehörig trafikdirigering i samband med snöröjning m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet LUNDKVIST, som yttrade:

Herr talman! Herr Norrby har frågat mig, om jag uppmärksammat att obehörig trafikdirigering ofta förekommer t. ex. i samband med snöröjning och taks-kottning och vilka trafik-säkerhetsbefrämjande åtgärder detta kan föranleda.

Det är en i allmänna ordningsstadgan fastställd skyldighet att från tak, rännor och dylikt avlägsna snö och is som genom ras kan vålla olycksfall för vägtrafikanterna. Snöröjning och undanskaffande av snö och is från gator och andra allmänna platser är också föreskriven. Det är uppenbart att när sådana åtgärder vidtas det ofta för att förebygga olyckor måste vara påkallat

## Svar på fråga ang. obehörig trafikdirigering i samband med snöröjning m. m.

att placera ut en eller flera personer med uppgift att varna trafikanterna eller att hänvisa dem tillfälligt till en mer framkomlig väg. Sådana vakter har inga befogenheter i den meningen att det skulle vara straffbart att inte lyda anvisningarna, men därmed är inte på något sätt sagt att sådana anvisningar är obehöriga. Det ligger i allmänhet i trafikanternas eget intresse att följa dem, och i vissa fall kan det säkerligen anses vårdslöst av en trafikant om han åsidosätter dem, vilket kan ha betydelse både när det gäller ansvar och skadestånd.

Jag anser för min del att det inte minst med hänsyn till trafiksäkerheten är angeläget att denna form av varning till trafikanterna förekommer.

Vidare anförde

Herr NORRBY (fp):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min fråga, som jag framställde efter att ha blivit utsatt för vad jag kallar obehörig trafikdirigering. I det fallet var omständigheterna betydligt allvarligare än i de fall som tydligen har föresvävat kommunikationsministern. Jag blev nämligen anmodad att köra på fel sida om en trafikdelare, och om det med anledning härav hade inträffat en olycka, så hade jag enligt polisens uppgifter blivit ansvarig för den.

Snöröjning är självfallet nödvändig, inte minst ur trafiksäkerhetssynpunkt, och för att öka trafiksäkerheten har man också på senare år förbättrat snöröjningsmaskinerna och använder nu i stor utsträckning bl. a. maskiner med roterande varningsljus. Man måste givetvis göra en avvägning mellan olika trafiksäkerhetsfaktorer, så att man får en optimal säkerhet.

Taxskottning är ju ett i ordets egentliga bemärkelse överhängande problem så här års, men jag vill inte påstå att det är någon fara på taket. Snarare är

det trafiken nere på gatan jag här vill uppmärksamma. Som alla känner till brukar det vid taxskottning och även vid annan snöröjning utposteras vakter, som för att fullgöra sin uppgift ibland måste utföra vad jag kallat obehörig trafikdirigering. Trafikanterna behöver visserligen inte rätta sig efter vaktornas anvisningar — det har också kommunikationsministern påpekat — men jag tror ändå att de flesta gör det av ren självbevaringsdrift. Det råder ingen tvekan om att vakterna är nödvändiga. Men inte desto mindre torde deras verksamhet i vissa fall snudda vid olaglig dirigering.

Vakten själv blir också utsatt för trafikfara när han står ute i körbanan. Som framgår av svaret är även hans ansvarsställning ganska oklar. Ur arbetarskyddssynpunkt vore det angeläget att utrusta honom med exempelvis varningsväst av samma typ som vägförvaltningens personal använder vid arbete på trafikerade vägar. Likaså skulle säkert skyddshjälm vara mycket bra. Och om nu dessa vakter — naturligtvis efter särskilt beslut — får rätt att dirigera trafiken, måste det givetvis utarbetas lämpliga instruktioner och kurser härför.

Även avspärningarna för gång- och körbanor är ofta provisoriska. De borde utgöras av ordentliga bockar försedda med blinkande varningsljus och förbudsskyltar av fastställd typ och vägmärkeskaraktär.

Man kan också tänka sig att stadga skyldighet att anmäla förestående taxskottningsarbeten till polisen. Auktorisation av taxskottningsentreprenören är också en åtgärd, som sannolikt har stöd av både arbetstagare och arbetsgivare.

Som kommunikationsministern framhållit har dessa problem tagits upp i allmänna ordningsstadgan, men t. ex. i den lokala ordningsstadgan för Stockholm har allmänna ordningsstadgan byggts på med föreskrifter om att man

## Svar på fråga ang. obehörig trafikdirigering i samband med snöröjning m. m.

vid avlägsnande av snö och is från tak vid allmän plats skall tillse att åtgärder vidtages för att fara för person eller egendom inte uppkommer samt att trafiken på platsen inte onödigtvis störes. Där förutsättes tydligen att någon form av trafikdirigering skall förekomma. Det är ju litet anmärkningsvärt.

Stockholms polisdistrikt skrev i februari 1967 till en berörd branschorganisation om skyddsåtgärder vid snöskottning från tak och erinrade om ordningsstadgans innehåll. Man gav även en del allmänna råd. Till och med polismyndigheten har uppenbarligen förutsatt en viss trafikdirigering, avspärrning av körbana o. s. v., men polisen lägger hela ansvaret på skottarlaget och dess uppdragsgivare. Med hänsyn till att takskottarna och vakterna ofta är tillfällig arbetskraft utan särskilda kvalifikationer framstår missförhållandena som allvarliga. Givetvis måste man även härvidlag iaktta vanliga krav på nykterhet i trafiken.

Sammanfattningsvis vill jag säga att denna verksamhet är nödvändig men att det är uppenbart att den måste regleras — samhället måste bekräfta viss befogenhet för ifrågavarande personer att på ett eller annat sätt ingripa i trafiken. Jag förutsätter att kommunikationsministern — eller låt mig i detta sammanhang säga trafiksäkerhetsministern — vill vidtaga snara åtgärder för att rätta till de praktiska missförhållanden som föreligger.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 10

Herr talmannen meddelade, att herr Karlsson i Olofström enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskriven från och med den 22 innevarande januari tills vidare.

Herr Karlsson i Olofström beviljades ledighet från riksdagsgöromålen tills vidare.

## § 11

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 14, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. och 20 § lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel, m. m.

## § 12

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till utrikesutskottet motionen nr 266;  
till konstitutionsutskottet motionerna nr 267—270;

till statsutskottet motionerna nr 271—316;

till bevillningsutskottet motionerna nr 317—332;

till bankoutskottet motionerna nr 333—336;

till lagutskott motionerna nr 337 och 338;

till allmänna beredningsutskottet motionen nr 339;

till lagutskott motionerna nr 340—348;

till statsutskottet motionen nr 349;

till lagutskott motionerna nr 350—355;

till jordbruksutskottet motionerna nr 356—364; och

till allmänna beredningsutskottet motionerna nr 365—378.

## § 13

Anmäldes följande motioner:

nr 379, av herr *Werbros*, om avskaffande av främlingslegionerna,

nr 380, av herr *Hamrin* i Jönköping, om översyn av § 90 regeringsformen,

nr 381, av herr *Rubin*, angående tjänstledighet för politiska förtroendeuppdrag,

nr 382, av fru *Sundberg*, angående de

kommunala landstingsrådets ställning i kommunalrättsligt hänseende,

nr 383, av herrar *Wedén* och *Ohlin*, angående utlandssvenskarnas rösträtt,

nr 384, av herr *Werner m. fl.*, om vidgad rätt för församling inom svenska kyrkan att anslå medel till svensk sjömansvård utomlands,

nr 385, av herr *Werner m. fl.*, om offentliggörande av handlingarna rörande utlämningen av de baltiska flyktingarna år 1946,

nr 386, av herr *Gomér m. fl.*, om viss ersättning till arrendatorer i anledning av utvidgning av Prästtomta skjutfält,

nr 387, av herr *Rimmerfors*, angående ökad möjlighet för studerande från u-land att erhålla stipendium,

nr 388, av herr *Antonsson m. fl.*, angående cancerforskningen,

nr 389, av herr *Berndtsson m. fl.*, om gymnasial utbildning i Strömstad,

nr 390, av herr *Björkman m. fl.*, om statsbidrag till estniska folkskolor, Hillelskolan m. m.,

nr 391, av fru *Eriksson* i Stockholm och fru *Thunvall*, om viss utbildning av läkarterapeuter,

nr 392, av herr *Hedlund m. fl.*, angående vissa skolfrågor,

nr 393, av herr *Källstad* och fru *Fränkel*, angående komplettering av skolbetyg,

nr 394, av herr *Nelander m. fl.*, om anslag för decentraliserad akademisk undervisning i kristendomskunskap,

nr 395, av fru *Nettelbrandt m. fl.*, om komplettering av utbildningen av småskollärare,

nr 396, av herr *Nordstrandh*, om inrättande av en tjänst som universitetslektor i administrativ databehandling vid Lunds universitet,

nr 397, av herr *Nordstrandh*, angående användningen av vissa bidrag till studieförbunden,

nr 398, av herr *Skoglund m. fl.*, om inrättande av en laboratur i gynekologisk radioterapi vid Umeå universitet,

nr 399, av fru *Sundberg m. fl.*, angående undervisningen i miljövärd,

nr 400, av herr *Tobé m. fl.*, om höjning av anslaget till Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande,

nr 401, av herr *Westberg m. fl.*, angående yrkespedagogisk forskning och utvecklingsverksamhet,

nr 402, av herr *Adolfsson*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Lånefonden för kommunala markförvärv,

nr 403, av herrar *Anderson* i Sundsvall och *Larsson* i Umeå, angående statsbidraget till kommunala familjedaghem,

nr 404, av herrar *Antonsson* och *Dahlgren*, angående huvudmannaskapet för ålderdomshem,

nr 405, av herr *Antonsson m. fl.*, om medgivande att igångsätta småhusbyggen utöver bostadsbyggnadsplanen,

nr 406, av herrar *Blomkvist* och *Odhe*, angående fördelningen av medlen för bostadslån,

nr 407, av herr *Bohman m. fl.*, angående vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder,

nr 408, av herr *Börjesson* i Glömminge, om förbättringslån till vissa låginkomstgrupper,

nr 409, av herr *Börjesson* i Glömminge *m. fl.*, om ökat företagsstöd till sysselsättningsssvaga områden i östra Götaland,

nr 410, av fru *Ekendahl m. fl.*, angående grundbidragen för omskolning m. m.,

nr 411, av herr *Franzén* i Motala *m. fl.*, om värdesäkring av driftsbidragen för dag- och fritidshem,

nr 412, av herr *Fridolfsson* i Stockholm *m. fl.*, om statsbidrag till hjälpverksamhet bland dövblinda,

nr 413, av herr *Gustafsson* i Skellefteå *m. fl.*, angående vissa beredskapsarbeten i glesbygd,

nr 414, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, angående den förebyggande tandvården,

nr 415, av herr *Hedlund m. fl.*, angående bostadspolitiken,

nr 416, av herr *Hermansson m. fl.*, om höjt statsanslag till folkpensioner,

nr 417, av fru *Holmqvist m. fl.*, angående grunderna för bidrag till kommunala familjedaghem,

nr 418, av herrar *Johansson* i Växjö och *Gustavsson* i Alvesta, angående arbetsmarknadspolitiken,

nr 419, av herrar *Kellgren* och *Lindkvist*, angående renoveringsarbetet i Gamla stan i Stockholm,

nr 420, av fru *Kristensson*, om utbildningsbidrag till ensamstående förälder med minderåriga barn,

nr 421, av herr *Krönmark*, angående lokaliseringsstödet till Gotland och Öland m. m.,

nr 422, av fru *Lindberg m. fl.*, om utbildningsbidrag till person som ej fyllt 20 år,

nr 423, av herr *Lindkvist m. fl.*, om viss utvidgning av rätten att erhålla bostättningslån,

nr 424, av herr *Martinsson m. fl.*, om en ökad produktion av tvårumslägenheter, m. m.,

nr 425, av herr *Rubin*, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till politiska partier,

nr 426, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, om förstärkning av polisens resurser,

nr 427, av herr *Wedén m. fl.*, angående arbetsmarknadspolitiken,

nr 428, av herr *Wedén m. fl.*, angående bostadspolitiken,

nr 429, av herr *Werner m. fl.*, angående statsbidragen till kommunala familjedaghem,

nr 430, av herr *Wiklund* i Stockholm m. fl., om grupplivförsäkring för handikappade i hemarbete,

nr 431, av herr *Antonsson m. fl.*, om statligt stöd till visning av viss film,

nr 432, av herr *Bohman m. fl.*, om ett fristående reklamfinansierat televisionsbolag, färg-TV, m. m.,

nr 433, av herr *Carlshamre m. fl.*, om ersättningstrafik vid nedläggning av järnväg,

nr 434, av herr *Gustafsson* i Kårby

m. fl., om upprättande av regionala transportförsörjningsplaner,

nr 435, av herrar *Hedlund* och *Wedén*, om höjt anslag till vägunderhåll,

nr 436, av herr *Hyttander m. fl.*, om utbyggnad av Göta kanal inom Västergötland,

nr 437, av herr *Josefson* i Arrie m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer,

nr 438, av herr *Josefson* i Arrie m. fl., om en regional trafikservice,

nr 439, av herrar *Jönsson* i Ingemarsgården och *Jonsson*, angående folkpensionärs avgift för installation av telefon,

nr 440, av herr *Larsson* i Umeå m. fl., om samordning mellan statens järnvägars zontaxa samt järnvägens och postverkets busstaxor,

nr 441, av herrar *Oskarson* och *Thylén*, angående den statliga trafikpolitiken,

nr 442, av herr *Rubin*, om distribution av vissa radioprogram i utskrift till kommunala bibliotek,

nr 443, av herr *Thylén m. fl.*, angående fyr- och båkavgifterna,

nr 444, av herr *Wedén m. fl.*, om ett fristående reklamfinansierat televisionsbolag, färg-TV, m. m.,

nr 445, av herr *Wedén m. fl.*, angående trafiksäkerheten,

nr 446, av herr *Andersson* i Örebro m. fl., om inrättande av en intendenttjänst vid nationalfonoteket,

nr 447, av herr *Andersson* i Örebro m. fl., om förstärkt stöd till vissa exportfrämjande organ,

nr 448, av herrar *Björkman* och *Fridolfsson* i Stockholm, om inrättande av vissa ytterligare tjänster vid kungl. biblioteket,

nr 449, av herrar *Björkman* och *Wennerfors*, om statsbidrag till Estniska Sångarförbundet i Sverige,

nr 450, av herr *Björkman m. fl.*, om statsbidrag till vissa estniska sammanslutningar i Sverige,

nr 451, av fru *Gärde Widemar*, om

höjning av anslaget till Nordiska kultur-fonden,

nr 452, av herr *Hammarsten m. fl.*, om visst statsbidrag till statens geologiska undersökning,

nr 453, av herr *Hamrin* i Jönköping, angående statens heraldiska nämnd,

nr 454, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, angående användningen av markfotogrammetri inom kulturminnesvården,

nr 455, av herr *Hedlund m. fl.*, om avveckling av dyrortsgrupperingen av de statsanställdas löner,

nr 456, av fru *Hörnland m. fl.*, om höjt statsbidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar,

nr 457, av herrar *Larsson* i Borrby och *Boo*, om höjning av anslaget till Bidrag till nykterhetsorganisationer *m. m.*,

nr 458, av fru *Lewén-Eliasson m. fl.*, angående konsumentupplysning-  
en *m. m.*,

nr 459, av herr *Löfgren m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Patent- och registreringsverket: Avlöningar,

nr 460, av herr *Nordstrandh*, angående arbetsformerna vid de kungliga teatrar-  
arna,

nr 461, av herr *Nordstrandh*, om höjning av statsbidraget till stadsteatrar och därmed likställda teatrar,

nr 462, av herr *Sjönell m. fl.*, om vissa exportfrämjande åtgärder,

nr 463, av fru *Sundberg* och herr *Nordstrandh*, om översyn av museiverksamheten,

nr 464, av herr *Thylén m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till Svenska turist-  
trafikförbundet,

nr 465, av herrar *Andersson* i Örebro och *Berntsson*, om slopande av den särskilda varuskatten på vissa halvfabrikat,

nr 466, av herr *Bohman m. fl.*, om rätt till avdrag vid beskattningen för forskningskostnad,

nr 467, av herr *Bohman m. fl.*, om

skattefri avsättning till omställnings- och utbildningsfonder,

nr 468, av herrar *Boo* och *Dahlgren*, om införande av ett särskilt schablonavdrag vid taxeringen till kommunal inkomstskatt,

nr 469, av herr *Engkvist m. fl.*, angående den samhälleliga kontrollen av tillverkning och distribution av öl,

nr 470, av herr *Fridolfsson* i Stockholm *m. fl.*, angående beskattningen av eldningsolja,

nr 471, av herr *From m. fl.*, angående resultatutjämnning vid beskattningen,

nr 472, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, *m. m.*,

nr 473, av herr *Hermansson m. fl.*, angående skattepolitiken,

nr 474, av herr *Hylltander m. fl.*, om rätt till avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till fadderbarn i u-land,

nr 475, av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.*, om inkomstutjämnning för konstnärer,

nr 476, av herr *Johansson* i Trollhättan *m. fl.*, om förbud mot reklam för starksprit,

nr 477, av herr *Johansson* i Växjö *m. fl.*, angående beskattningen av idrottspriser,

nr 478, av herrar *Jönsson* i Ingemarsgården och *Mundebo*, om avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande samt för amortering av studieskulder,

nr 479, av herr *Karlsson* i Huddinge *m. fl.*, om en differentierad progressiv konsumtionsbeskattning,

nr 480, av fru *Kristensson* och herr *Hedin*, angående särbeskattningen,

nr 481, av fru *Kristensson* och herr *Nordgren*, om rätt för den som biträder make i rörelse eller jordbruk att deklarerera för inkomst därav,

nr 482, av herr *Krönmark*, om över-



låtelse av AB Tipstjänst till Sveriges riksidrottsförbund,

nr 483, av herr *Larsson* i Umeå, om undantag från markvärdebeskattningen vid reinvestering i villafastighet,

nr 484, av herrar *Lindberg* och *Persson* i Heden, om skattefrihet för folkpension,

nr 485, av herrar *Nilsson* i Bästekille och *Lothigius*, om rätt till avdrag vid beskattningen för nyanläggning genom skogsplantering,

nr 486, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Heurlin*, angående rätten för yrkesfruktodlare till avdrag vid beskattningen för omplantering av fruktträd,

nr 487, av herr *Nordgren m. fl.*, om utredning angående skattesystemets verkningar,

nr 488, av herr *Nordgren m. fl.*, om avveckling av försäljningsskatten på guldsmedsvaror,

nr 489, av herr *Oskarson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.,

nr 490, av herr *Werbros m. fl.*, angående tidpunkten för kommuns besvär över taxering till kommunal inkomstskatt,

nr 491, av herr *Bohman m. fl.*, om vissa näringspolitiska åtgärder,

nr 492, av herr *Carlstein* och fru *Hörnlund*, angående lokaliseringpolitiska åtgärder avseende södra delen av Älvsborgs län,

nr 493, av herr *Haglund m. fl.*, angående principerna för den fortsatta strukturrationaliseringen,

nr 494, av herr *Kellgren m. fl.*, om utredning angående bankväsendet,

nr 495, av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.*, angående industrilokaliseringen,

nr 496, av herr *Nordgren m. fl.*, om utredning angående den mindre företagsamheten,

nr 497, av fröken *Sandell*, om åtgärder för att meddela journalister upplysning angående riksdagens arbetsformer,

nr 498, av fru *Ekroth* och herr *Svenning*, angående förvaringen av oljecisterner,

nr 499, av herrar *Hugosson* och *Bergman*, angående förfarandet vid bodelning i anledning av hem- och äktenskapsskillnad,

nr 500, av herr *Martinsson*, angående vårdnaden om barn i visst fall,

nr 501, av herr *Martinsson*, angående arvsrätten för barn utom äktenskap,

nr 502, av herr *Nihlfors m. fl.*, om obligatorisk förarplatsförsäkring,

nr 503, av herr *Oskarson m. fl.*, om arvode av kommunala medel till överförmyndare,

nr 504, av herr *Rimås m. fl.*, angående preskriptionstiden för talan om äktenskaplig börd,

nr 505, av herr *Rubin*, om ändring av reglerna för hemskillnad,

nr 506, av herrar *Rubin* och *Sjöholm*, om ersättning åt enskild för kostnad i förvaltningsförfarande,

nr 507, av fröken *Anderson* i Lerum och herr *Blomkvist*, angående privata sjuk- och vårdhem,

nr 508, av herr *Bohman m. fl.*, om en allmän arbetslöshetsförsäkring, m. m.,

nr 509, av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.*, angående rätten till bidrag för vård av barn,

nr 510, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, om vidgad rätt för ungdom till tandvårdsförmåner,

nr 511, av herr *Hermansson m. fl.*, om höjning av folkpensionen,

nr 512, av fru *Kristensson*, om reformering av gällande bestämmelser angående studiemedel m. m.,

nr 513, av fru *Lindberg* och fru *Ludvigsson*, om vårdbidrag till fosterföräldrar,

nr 514, av fru *Lindberg* och herr *Fagerlund*, angående den frivilliga sjukpenningförsäkringen,

nr 515, av herr *Lorentzon m. fl.*, om en tryggare arbetsanställning för äldre och handikappade,

nr 516, av fru *Sundberg*, angående de arbetshygieniska kraven på traktorer,

nr 517, av herr *Adolfsson m. fl.*, om skyldighet för kommun att upplåta mark för viss bostadsbebyggelse,

nr 518, av herr *Andersson* i Storfors, om periodisk hälsokontroll av körkortsinnehavare,

nr 519, av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, angående visst kungörelseförfarande i mål om vattenförorening,

nr 520, av herr *Börjesson* i Glömminge *m. fl.*, om utjämning genom kyrkofonden av kostnad för lön till kyrkovaktmästare,

nr 521, av herr *Dockered*, om vissa åtgärder i samband med grustäkt,

nr 522, av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Westberg*, angående provisoriska byggnadsförbud,

nr 523, av herr *Gustafsson* i Skellefteå *m. fl.*, angående besittningsskyddet för hyresgäst, m. m.,

nr 524, av herr *Nilsson* i Agnäs, angående förande av sparkstötting,

nr 525, av herr *Rubin*, om skyldighet för fotgängare att vara försedd med reflex eller lykta,

nr 526, av herr *Skoglund m. fl.*, om ökat lokalt inflytande över allmänningsskog,

nr 527, av herr *Tobé*, om vissa ändringar i jorddelningslagen,

nr 528, av herr *Tobé m. fl.*, angående påföljderna vid oljeutsläpp från fartyg,

nr 529, av herr *Wedén m. fl.*, om obligatorisk defroster och vindrutespolare på bil, m. m.,

nr 530, av herr *Werbros m. fl.*, om kontroll från trafiksikkerhetssynpunkt av utländska motorfordon genom tullverkets försorg,

nr 531, av fröken *Wetterström m. fl.*, om undantag för handikappade från parkerings- och stoppförbud för motorfordon,

nr 532, av herr *Wikner m. fl.*, angående placeringen av huvudstrålkastare på plogfordon,

nr 533, av herr *Wikner m. fl.*, angående belyningsanordningar för traktorer och motorredskap,

nr 534, av herr *Andersson* i Storfors,

om inrättande av ett skadedjurslaboratorium,

nr 535, av herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Westberg*, om slopande av slaktdjursavgiften i de fem nordligaste länen,

nr 536, av herrar *Grebäck* och *Tobé*, om samordning av jordbruks- och naturvårdspolitiken, m. m.,

nr 537, av herr *Grebäck m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm,

nr 538, av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Johansson* i Växjö, angående ersättningen för älgskada,

nr 539, av herr *Hedin m. fl.*, angående ersättningen för intrång enligt naturvårdslagen,

nr 540, av herr *Heningsson m. fl.*, om avgiftsfritt tillträde till Kullaberg, m. m.,

nr 541, av herr *Lothigius m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Vägbyggnader på skogar i enskild ägo,

nr 542, av herrar *Nilsson* i Tvärälund och *Larsson* i Norderön, angående rationaliseringsstödet för kombinerat jord- och skogsbruk,

nr 543, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Sundberg*, om ersättning för stormskada å skog i Malmöhus m. fl. län,

nr 544, av herr *Svanberg m. fl.*, om vissa skogsvårdsåtgärder, m. m. å kronoskog i arbetsmarknadspolitiskt syfte,

nr 545, av herr *Adamsson m. fl.*, om ett utvidgat samarbete mellan polisnämnder och polischefer,

nr 546, av herrar *Berglund* och *Hamrin* i Jönköping, om en upplysningskampanj angående alkoholens skadeverkningar,

nr 547, av herr *From m. fl.*, om kartläggning av vattentillgångarna, m. m.,

nr 548, av herr *Hedlund m. fl.*, om ett miljöpolitiskt samordnings- och handlingsprogram,

nr 549, av fru *Heurlin m. fl.*, om förbättrade arbetsförhållanden för polisnämnderna,

nr 550, av herrar *Hyllander* och *Rimås*, om skyldighet att inlösa engångsglas,

nr 551, av herr *Kellgren m. fl.*, om hälso- och sjukvård utomlands för svenska medborgare,

nr 552, av herr *Kellgren m. fl.*, om kollektivt ägande av bostäder i flerfamiljsfastighet, m. m.,

nr 553, av fru *Kristensson m. fl.*, angående vattenvården i mälarområdet,

nr 554, av herrar *Nelander* och *Hamrin* i Jönköping, om granskning av bredvidläsningsböcker i sexualundervisning,

nr 555, av herrar *Nihlfors* och *Werbros*, om en allmän identitetshandling,

nr 556, av herrar *Oskarson* och *Adolfsson*, angående den kristna etikens roll vid ungdomens fostran,

nr 557, av herr *Rubin*, om överlämnande av svenska skolböcker till skolor i Finland,

nr 558, av herr *Wennerfors m. fl.*, om normer för högsta tillåtna bullervärden, samt

nr 559, av fru *Gärde Widemar*, om utredning angående orsakerna till butiksstölder.

Dessa motioner bordlades.

#### § 14

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

*Till Riksdagens andra kammare*

Härmed får jag anhålla om befrielse från riksdagsarbetet under tiden den 29 januari—2 februari 1968 för deltagande i Europarådets session i Strasbourg.

Stockholm den 25 januari 1968

*Gösta Bohman*

Kammaren biföll denna ansökan.

#### § 15

##### Meddelande om enkel fråga

Meddelades, att herr talmannen tillställts en enkel fråga av fru *Renström-Ingénäs* (s) till herr statsrådet Moberg angående vidareutbildning av icke kompetenta vikarier på låg- och mellanstadiet.

#### § 16

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.53.

In fidem

*Sune K. Johansson*

## Fredagen den 26 januari

Kl. 11.00

### § 1

Justerades protokollen för den 18 innevarande januari.

### § 2

**Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi**

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet LANGE, som yttrade:

Herr talman! Herr Hermansson har frågat, om jag är villig att snarast lämna en redogörelse för de allmänna principer som Sveriges delegation vid andra världshandelskonferensen kommer att företräda och särskilt för ställningstagandet till huvudförslagen i Alger-chartan.

Jag vill erinra om att jag vid höst-sessionens slut som svar på en enkel fråga av herr Wiklund i Stockholm förklarade mig beredd att i januari redogöra för läget inför den förestående världshandelskonferensen.

Herr Wiklund önskade att denna redogörelse skulle belysa världshandelsläge och utvecklingstendenser särskilt beträffande u-länderna och deras skuldsättningsproblem, systemet för tullpreferenser, supplementär finansiering och trade-promotion-aktivitet i övrigt samt den svenska regeringens inställning till dessa problem.

Jag hade under remissdebatten i förra veckan tillfälle att lämna en sådan redogörelse såväl i denna kammare som i första kammaren. Denna förhållandevis utförliga redogörelse bör också kunna tillgodose de önskemål herr Hermans-

son framför i sin interpellation. Jag ber därför att få besvara denna med en hänvisning till det berörda anförandet under remissdebatten.

Vidare anförde:

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Min interpellation inlämnades vid riksdagens början. Jag lyssnade naturligtvis till handelsministerns inlägg sent en kväll under remissdebatten. Eftersom han då inte nämde min interpellation förutsatte jag att han avsåg att återkomma och lämna en fylligare redogörelse. Över huvud taget anser jag att det hade varit till fördel om den begärda redogörelsen hade förelagat skriftligt för studium av riksdagens ledamöter. Det hade också varit bra om ett sådant dokument som Alger-chartan hade tillställts riksdagen.

I sitt tal i andra kammaren under remissdebatten den 18 januari sade handelsministern att den svenska ståndpunkten i hög grad — ja, ganska fullständigt — sammanfaller med utvecklingsländernas syn. Han framhöll också att den svenska delegationen vid UNCTAD II nog skulle stå på sig i våra önskemål och rekommendationer. Jag hoppas, som jag sade i remissdebatten, att detta innebär att Sverige också i praktiken helhjärtat kommer att stödja u-ländernas krav. Vid den föregående handels- och utvecklingskonferensen i Genève 1964 var detta som bekant inte i alla frågor fallet.

Den uppgift som den nya utvecklings- och handelskonferensen står inför är naturligtvis utomordentligt svår. I Alger-chartan har representanter för u-länderna med en viss bitterhet konstaterat att de löften som beslutet vid

### Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi

föregående konferens gav på intet sätt har infriats. U-ländernas läge har fortsatt att försämrats. Klyftan mellan dem och de rika länderna har vidgats i stället för att krympa.

De nuvarande handelsrelationerna i världen privilegierar de redan rika länderna. Handelsrelationerna måste ändras därhän att de i stället gynnar de industriellt utvecklade länderna. Så kan man kort skildra den allmänna uppgiften. Men ansträngningarna härför försvaras av att nuvarande förbindelser mellan rika och fattiga länder naturligtvis inte är någon tillfällighet. De är en produkt av ett bestämt ekonomiskt system, det imperialistiska systemet, i vilket såväl de rika utsugarländerna som de fattiga utplundrade länderna ingår. Underutvecklingen innebär i grunden en historiskt påtvingad och till intressena i metropolerna anpassad användning av de undertryckta samhällenas ekonomiska överskott.

Man kan också uttrycka det så att den strukturella underutvecklingen väsentligen är orsakad och upprätthållen av imperialismen och u-ländernas därav beingade beroendeförhållande. Kampen mot underutvecklingen är alltså identisk med kampen mot imperialismen.

En avgörande förändring av de internationella ekonomiska förbindelserna kan troligen vinnas först genom ett skeende som bryter ned det imperialistiska systemet. Men denna allmänna målsättning får givetvis inte hindra att allt omedelbart göres som är möjligt att göra för att söka förbättra u-ländernas situation. Idén om internationell solidaritet måste hävdas och försvaras även mot egna kortsiktiga intressen och egen nationalism.

I sitt inlägg i remissdebatten gick handelsministern in på olika konkreta frågor som berörts också i Alger-chartan. Det gäller t. ex. förslaget om internationella råvaruavtal i syfte bl. a. att

stabilisera priserna. Sådana avtal skulle underbyggas med buffertlager som en korttidsåtgärd och med speciella fonder att användas för en breddning, en diversifiering av u-ländernas produktion som en avgörande åtgärd på något längre sikt.

U-länderna har ju också begärt att alla handelshinder i industriländerna mot deras råvaror och halvfärdiga produkter skall avlägsnas. Jag instämmer i synpunkten att sådana åtgärder kan få full effekt endast om de sätts in samfällt av alla industriländer. Men man måste ställa frågan vad vi skall göra, om detta inte sker. Enligt vår uppfattning bör Sverige då separat avskaffa alla tullar och skatter som fortfarande drabbar vissa tropiska produkter.

Ett komplicerat problem är givetvis prisfrågorna. Vi känner alla till den minskning av köpkraften i u-ländernas export, som skett under de senaste åren genom utvecklingen av priserna på råvaror i förhållande till priserna på färdigvaror. Handelsministern sade i sitt anförande ungefär så här: Vi anser oss på svensk sida böra syfta till ett pris som på lång sikt skapar jämvikt på marknaden mellan tillgång och efterfrågan. En politik som inriktar sig på högre priser än jämviktspriset skulle vara olycklig.

Men vad är jämviktspris och vilka faktorer är det som bestämmer tillgång och efterfrågan? Tillgång och efterfrågan och därmed prisförhållandena bestäms nu i hög grad av de rika staternas och de stora kapitalistiska monopolens inflytande och manipulationer. Ett konstlat pris går det naturligtvis å andra sidan inte att i längden upprätthålla. Det väsentliga måste vara att förändra de faktorer, som bestämmer tillgång och efterfrågan på de produkter det gäller.

Jag vill erinra om att u-länderna i Alger-chartan ställer flera krav på prispolitiken, inte endast på eliminering av

**Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi**

starka prisfluktuationer utan också på högsta möjliga inkomster från exporten av primärprodukter samt på upprätthållande och ökning av köpkraften hos sina exportvaror i relation till sina importvaror. Hur skall den uppkomna prissaxen kunna klämmas ihop, så att köpkraften i u-ländernas exportinkomster kan öka? Detta är en helt avgörande fråga.

Det skulle vara oriktigt att omöjliggöra en realistisk analys genom att söka bortse från de motsättningar som i olika avseenden finns mellan u-ländernas intressen och intressena hos vissa etablerade grupper och företag inom de rika länderna. I vår diskussion sökte man ju länge upprätthålla illusionen att Kennedyronden och dess resultat skulle vara till fördel för alla länder. Från u-länderna påpekas emellertid att så ingalunda var fallet. Man uttrycker där besvikelse över resultaten av Kennedyronden. Därmed visas än en gång att de liberala harmoniföreställningarna också på världshandels och de internationella ekonomiska relationernas område är helt felaktiga.

Ett avgörande krav som framförts från u-länderna gäller ju upprättandet av ett allmänt system av preferenser som gagnar deras intressen. Frågan var uppe redan på konferensen i Genève och återkommer nu som en huvudfråga. Handelsministern intog för några år sedan en rätt avvisande hållning till u-ländernas krav om preferenser för sina industriprodukter.

Jag har med tillfredsställelse noterat den mera positiva hållning han numera intar, en hållning som han ju också gav uttryck för i remissdebatten. Det är endast en fråga jag vill ta upp till diskussion när det gäller detta problem.

Herr Lange sade i det anförande, som han hänvisar till, att ett system av preferenser måste bli av temporär natur. Allteftersom strävandena att frigöra världshandeln går vidare förlorar pre-

ferenserna med nödvändighet i värde. Frågan är emellertid vad som härvidlag menas med temporär. I Alger-chartan ställer u-länderna kravet att en överenskommelse om ett allmänt preferenssystem i första omgången bör gälla 20 år. Efter denna första period bör man göra en översyn av överenskommelsen. U-länderna avser alltså en relativt lång tidrymd.

Herr talman! Det skulle vara mycket att tillägga om betydelsen av att förslaget rörande s. k. supplementär finansiering verkligen genomförs, om vikten av att u-ländernas marknadsföring med olika medel underlättas och om den förändring av lånevillkoren och över huvud taget inflödet av resurser utifrån, som skarpt aktualiserats av u-ländernas hastigt växande skuldbörda, liksom naturligtvis om den allmänna omfattningen och inriktningen av vår u-landspolitik. Det blir emellertid många tillfällen att återkomma till dessa frågor — kanske både under världshandelskonferensens förlopp och när den är avslutad.

Jag tackar handelsministern för svaret på min interpellation — även om det i huvudsak hade formen av en hänvisning — och vill än en gång uttrycka förhoppningen att den svenska delegationen vid handels- och utvecklingskonferensen i New Delhi helljärt skall stödja u-ländernas krav.

Herr WIKLUND i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag framställde förra året en enkel fråga — som besvarades den 14 december — om handelsministern vore villig att lämna riksdagen en redogörelse jämte tillgängligt dokumentariskt material rörande de problem som skulle komma att behandlas vid UNCTAD-konferensen i februari-mars och rörande regeringens inställning till dessa problem. Vi har — som statsrådet Lange påpekar i dagens interpellations-svar — med anledning av min fråga fått en sådan redogörelse i den formen,

Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi

att handelsministern under remissdebatten gav en ganska utförlig redovisning av problematiken kring UNCTAD II, och jag vill begagna tillfället att uttrycka min tillfredsställelse däröver, även om redogörelsen inte innehöll upplysningar i alla de avseenden där jag önskade besked.

Låt mig här mot denna bakgrund ställa t. ex. denna fråga: Skulle statsrådet vilja ge bättre besked om det som herr Hermansson var inne på i slutet av sitt anförande, nämligen den supplementära finansieringen och därmed sammanhängande spørsmål? Det lades ju fram ett brittiskt-svenskt förslag i denna fråga i april 1966. Planen vann helhjärtat stöd från u-landsgruppen inom UNCTAD och stöddes i princip av flera industriländer, men man förordade en vidareutveckling av planen genom en särskild arbetsgrupp. Jag tillåter mig alltså nu fråga hur det ligger till med denna saks vidare behandling? Vad kan resultatet ha blivit av verksamheten inom den nämnda arbetsgruppen? Är arbetet avslutat och finns det sålunda ett konkret resultat att redovisa rörande den supplementära finansieringen?

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Jag känner mig anmodad att gå upp i talarstolen och göra några påpekanden, först i anledning av herr Hermanssons anförande.

Interpellationen framställdes — det är alldeles riktigt — vid riksdagens början, men den kom mig till handa förra veckan, d. v. s. samma vecka som remissdebatten ägde rum. Några tekniska möjligheter att formellt besvara interpellationen i anslutning till remissdebatten förelåg därför inte.

Nu menade herr Hermansson att jag borde ha varit mera utförlig och helst tillställt riksdagen en skriftlig redogörelse för de frågor som jag behandlade i mitt inlägg under remissdebatten.

Jag hade ett ganska långt anförande under remissdebatten — i själva verket tog det 35 minuter, herr talman. Jag tror inte att ett svar skulle kunna vara mycket längre än så, även om jag erkänner att dessa problemställningar, som gäller u-landshandeln, sannerligen är värda volymer och inte bara debattinlägg eller 35-minutersanföranden. Vad den skriftliga redogörelsen beträffar föreligger den alltså i riksdagens protokoll, och den hade inte sett annorlunda ut om den delats ut i form av ett interpellationssvar. Möjligen hade riksdagens ledamöter kunnat få del av mina synpunkter några dagar tidigare än vad som nu blev fallet.

Alger-stadgan finns tillgänglig, men dess värre inte i översättning. Vem som helst kan få tillgång till den. Jag tror att vi inom handelsdepartementet är villiga att effektuera eventuella rekvisitioner från riksdagens ledamöter. — Detta om det mer formella.

Herr Hermansson gjorde, enligt mitt förmenande, sig skyldig till en icke oväsentlig förenkling i sitt anförande. Han delade upp intressenterna mellan å ena sidan kapitalistiska länder — tidigare kolonialländer — och å andra sidan u-länderna själva. Men det finns, herr Hermansson, en tredje och i sammanhanget icke oväsentlig part. Det känner herr Hermansson säkert till. Jag avser de statsocialistiska eller kommunistiska staterna. Även de har ett betydande ansvar för utvecklingen i u-länderna, och de kan själva knappast hänföras till denna kategori.

Vår uppgift måste vara inte bara att överbrygga motsättningarna mellan staterna med blandekonomi eller — för att använda herr Hermanssons något förenkla terminologi — de kapitalistiska staterna, utan också att få de s. k. öststaterna att ta på sig sitt ansvar och göra sina insatser när det gäller att bereda ökade möjligheter för u-landshandeln. Kanske det inte råder motsätt-

**Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi**

ningar mellan herr Hermansson och mig därvidlag. Jag vill bara betona att verkligheten inte är så enkel att man kan dela upp parterna vid världshandelskonferensen i två block.

I slutet av sitt anförande uppehöll sig herr Hermansson vid preferensfrågan. Han fastslog att u-länderna i Algerchartan har uttryckt som sin uppfattning att om de preferenser som de önskar genomförs skall de gälla i tjugo år. Han frågar hur jag ställer mig till det.

Det är nästan omöjligt att på förhand säga hur länge preferenserna skall vara i kraft. Men jag anser att om de skall gälla i sin hela omfattning — sådana jag hoppas att de kommer att utformas — i tjugo år skulle det vara ett tecken på att vi misslyckats i våra strävanden att för en avsevärd tidsperiod minska handelshindren och frigöra världshandeln över huvud taget. Jag hoppas alltså att preferenserna inte skall gälla så länge.

Jag ser inte någon anledning att invända mot att preferenserna kommer att vara i kraft, i den omfattning de kan få, så länge de nuvarande tullförhållandena föreligger. Jag hoppas dock verkligen att vi skall kunna göra snabbare framsteg än hittills när det gäller den allmänna frigörelsen av världshandeln. Då får vi också ta konsekvenserna i form av t. ex. kortare giltighetstid än tjugo år för u-landspreferenserna.

Jag vill säga — vilket jag även betonade i mitt anförande under remissdebatten i förra veckan — att Kennedyronden i viss mån var en besvikelse för u-länderna. Men den var inte helt värdelös, och det har de aldrig gjort gällande själva. De hade hoppats på ganska mycket; de fick betydligt mindre än vad som motsvarade deras förväntningar. Men det är en sak. En del åstadkoms ändå. Inte minst från svensk sida har som ett resultat av Kennedyronden medgivanden med speciellt sikte på u-länderna gjorts beträffande tullarna. Där-

för är även detta något av en förenkling, som ger en lätt skev bild av verkligheten.

Vad herr Wiklunds i Stockholm fråga om den supplementära finansieringen beträffar var det inte år 1966 som Storbritannien och Sverige lade fram ett förslag, utan det skedde redan vid konferensen år 1964. Sedan överarbetades och undersöktes denna rekommendation av Världsbanken, som också utformade ett förslag. Detta har granskats i en kommitté inom OECD, i vilken Sverige också deltagit. Därom är att säga att alla länder egentligen är överens i princip, men förutsättningarna för att det hela snabbt skall sättas i gång och bli verkningsfullt är att tillräckliga finansiella resurser ställs till förfogande. Därvidlag föreligger i nuvarande ekonomiska läge vissa svårigheter. Jag räknar därför knappast med att vi vid världshandelskonferensen skall nå fram till ett antagande av ett bestämt schema för den supplementära finansieringen — däremot återigen till en kraftig rekommendation, som i huvudsak hänvisar till den utredning banken har verkställt och de överväganden som gjorts av OECD-gruppen.

Jag kan tillägga att det allra sista skedet i detta övervägande har förbehållits några av de ledande industristaterna. Sverige har inte ens inbjudits att delta i denna grupp.

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag skall bara göra några anmärkningar till vad herr Lange senast yttrade. När det gällde effekten av Kennedyronden använde jag precis samma ordval som handelsministern i sitt anförande i remissdebatten. Det är möjligt att det innebar en viss förenkling av frågan, men vad jag ville påtala var just detta uttryck för besvikelse hos u-länderna över resultaten av Kennedyronden.

Detta problem är naturligtvis betyd-



**Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi**

ligt mera komplicerat. Herr Lange anförde ytterligare en synpunkt, nämligen att man i Kennedyronden också hade fått igenom vissa bestämmelser som kunde gynna u-länderna i viss utsträckning. I så fall bör man också framhålla den andra effekten av Kennedyronden, nämligen att den allmänt underlättar och säkerligen kommer att bidra till en ökning av handeln mellan de rika länderna inbördes. Det kan mycket väl hända att detta blir ännu ett bidrag till den kumulativa utveckling som vi nu har, i det att de rika länderna undan för undan ökar sin inbördes handel, vilket leder till en relativ minskning av de fattiga ländernas andel av världshandeln och försvårar för dem att utveckla sin handel med de rika länderna. Det finns alltså många aspekter att anlägga på detta problem, om man skall gå igenom det i alla detaljer.

I fråga om under vilken tidrymd ett preferenssystem skulle gälla erinrade jag om det uttryckliga krav som framställs av u-länderna i Alger-chartan, vari de själva nämner tiden 20 år, som enligt deras värderingar tycks vara en minimiperiod. Jag kan gärna instämma i den optimistiska förhoppning handelsministern uttryckte, nämligen att vi skall få en allmän frigörelse av världshandeln, som kan medföra att problemet tidigare framstår på ett annat sätt.

Men från u-ländernas sida tycks man se relativt pessimistiskt på de möjligheter som här kan yppa sig, och detta måste väl vara förklaringen till de mycket långsiktiga perspektiv som de anlägger på denna fråga.

Sedan är det alldeles självklart — för att ta upp ytterligare en punkt i handelsministerns anförande — att det finns flera parter i denna diskussion än enbart de rika kapitalistiska länderna och de fattiga, d. v. s. de tidigare koloniala länderna. Jag tycker det är riktigt när u-länderna riktar kritik mot de rika och utvecklade socialistiska sta-

terna för att dessa icke gör tillräckligt för att tillmötesgå u-ländernas krav. En sådan kritik finns utvecklad i Alger-chartan, och det är en kritik som bör understödjas. Men vi lever ju här i Sverige fortfarande i ett kapitalistiskt land — även om handelsministern vill använda en annan terminologi än jag när det gäller att beteckna produktionsförhållandena i vårt land — och det var framför allt *vår* ställning till u-ländernas krav som vi skulle diskutera.

När detta problem nu har kommit upp vill jag ytterligare understryka vad som har påpekats i den internationella debatten, nämligen att u-länderna sinsemellan också kan indelas i skilda grupper med mycket olika ekonomisk tillväxthastighet och mycket olika handelsförhållanden.

Generalsekreterare Raúl Prebisch har gjort en sådan indelning i tre grupper som refererats i pressen. Den visar att man måste differentiera också mellan de fattiga länderna. Det finns ett antal av dessa länder som har mycket svårt att få någonting med av den allmänna utvecklingen och vilkas läge och förhållanden mycket starkt försämrats.

Jag tror alltså att det är riktigt att fästa uppmärksamheten vid alla dessa aspekter, men kvar står att huvudmotståndningen finns mellan de rika kapitalistiska staterna, som är bärare av det imperialistiska världssystemet, och de fattiga länderna som sådana. Frågan är vad som kan åstadkommas för att ändra detta dominerande ekonomiska system, detta dominerande handelssystem som har härskat mycket länge och lett till sådana negativa konsekvenser för de fattiga länderna, som vi tyvärr är tvungna att konstatera och som de själva konstaterar.

Herr talman! Jag skall begränsa mig till dessa anmärkningar.

Herr WIKLUND i Stockholm (fp):  
Herr talman! Det vore givetvis myc-

Svar på interpellation ang. de allmänna principer som Sveriges delegation kommer att företräda vid världshandelskonferensen i New Delhi

ket att resonera om här, men jag skall för min del inte förlänga debatten, särskilt som herr Gustafson i Göteborg i remissdebatten utförligt uppehållit sig vid UNCTAD-problemen och han också nu begärt ordet i denna debatt.

Anledningen till att jag likväl på nytt yttrar mig är uppgiften om när planen för den supplementära finansieringen lades fram. — Det är riktigt som statsrådet Lange säger att detta skedde 1964. Vad jag syftade på var emellertid när den nådde fram till behandling inom finansieringskommittén inom UNCTAD, och enligt den uppgift jag fått skedde detta i april 1966.

Herr GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Herr talman! Handelsminister Lange och jag hade tillfälle att utbyta åsikter om UNCTAD-konferensen under remissdebatten, och vi kom underfund med att vi var ganska överens. Jag har inte nu mycket att tillägga, men handelsministern kom i sitt senaste anförande med en uppgift som var en nyhet för mig.

Om jag uppfattade handelsministern riktigt är det så, att det ytterligare ställningstagandet till frågan om supplementär finansiering skett inom en grupp av de stora länderna, där Sverige inte alls varit inbjudet att delta. Jag vill säga att detta bekräftar de farhågor som vi har hyst tidigare, att intresset för frågan om supplementär finansiering tyvärr inte är så stort bland de rika länderna som skulle vara med om att beta-  
la detta.

Det borde annars vara helt naturligt att Sverige såsom en av de två förslagsställarna skulle få vara med på detta senare stadium.

Vad jag vill säga i denna liksom i de andra frågorna gäller den svenska delegationens uppträdande i New Delhi. Det förhållandet att man på vissa punkter märker ett bristande intresse från andra högt industrialiserade länder får

inte innebära att Sverige liksom säger: Här går det inte att få fram någon enig inställning bland industriländerna. Därför får väl vi »ligga lågt». Tvärtom tror jag att Sverige i detta läge måste vara det onda samvetet för de rika industriländerna. Personligen är jag övertygad om att just förslaget om en supplementär finansiering kommer att spela en mycket stor roll i strävandena att förbättra förhållandena i de fattiga länderna.

Det var endast denna lilla uppmaning som jag ville skicka med handelsministern när han ganska snart ger sig iväg till New Delhi.

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Jag kan försäkra herr Gustafson i Göteborg att den svenska delegationen har fått klara direktiv i detta hänseende. Vi har all anledning att göra allt som står i vår makt för att verkligen få till stånd ett system med supplementär finansiering vid första möjliga tidpunkt.

Jag kanske uttryckte mig litet otydligt när jag redogjorde för frågans handläggning sedan den varit föremål för Världsbankens utredning. Det är inte bara OECD som har diskuterat frågan, utan OECD-gruppen har sedan inom en särskild grupp av UNCTAD bestående av 14 länder haft den uppe för vidare överväganden. Där kom man fram till att alla i princip var överens, men när det gällde vissa modaliteter — bl. a. frågan om tidpunkt och finansiella resurser — ansåg några länder att tidpunkten för deras vidkommande inte var den bäst valda. De gick tillsammans i en grupp som inte gärna ser att frågans mer väsentliga detaljproblem löses vid UNCTAD-konferensen. En principdeklaration kommer emellertid att föreligga.

Även om några av de ledande länderna — bland dem Förenta staterna, som

**Interpellation ang. lagstiftning om renhållning vid väg**

har svårigheter med sin betalningsbalans, och Storbritannien, som tillsammans med Sverige var förslagsställare — har en annan uppfattning beträffande den rätta tidpunkten, kommer vi ändå att säga att detta inte får skymma blicken för det mål som alla varit överens om och vars uppnående inte kan fördröjas hur länge som helst.

Detta tror jag är allt, herr talman, som jag behöver säga som tillägg till vad jag redan har anfört.

Härmed var överläggningen slutad.

**§ 3**

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till utrikesutskottet motionen nr 379;  
till konstitutionsutskottet motionerna nr 380—385;

till statsutskottet motionerna nr 386—464;

till bevillningsutskottet motionerna nr 465—490;

till bankoutskottet motionerna nr 491—497;

till lagutskott motionerna nr 498—509;

till statsutskottet motionen nr 510;  
till lagutskott motionerna nr 511—533;

till jordbruksutskottet motionerna nr 534—544; och

till allmänna beredningsutskottet motionerna nr 545—559.

**§ 4**

**Interpellation ang. lagstiftning om renhållning vid väg**

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDERSSON i Storfors (s), som yttrade:

Herr talman! Nedskräpningen längs

våra vägar har blivit ett allt allvarligare problem inom hela landet.

Det finns ingen gräns för vår förmåga att skräpa ned omkring oss. Stanna vid en rastplats var som helst utmed en svensk landsväg och se er omkring! Eller promenera en sträcka längs en dikesren. Ni får bevis i tusental.

Vägförvaltningarna beskylls för att de inte städar upp efter slarviga trafikanter, för att tunnor fattas, för att tunnor som finns inte töms nog ofta.

Men i själva verket har vägmyndigheterna inte laglig skyldighet att agera städgummor. De gör det ändå — med medel ur posten för vägunderhåll. 1963 kostade enligt uppgifter städarbetet 600 000 kronor, 1964 850 000 kronor. År 1967 uppskattas städarbetet till ungefär 1 miljon kronor.

Kommunerna drabbas hårt av nedskräpningen. De växande mängderna av avfall efter våra vägar har gjort att många kommuner anordnar särskilda städaktioner för att hålla sin kommun ren. Kostnaderna därför är mycket stora. Men kommunerna har ansett det vara nödvändigt att rensa upp efter vägar inom sina respektive områden.

Förhoppningarna ställdes till 1960 års vägsakkunniga som enligt direktiven skulle bedriva sitt arbete skyndsamt. De sakkunniga har mycket kortfattat uttalat sig om renhållningen längs de allmänna vägarna i två remissyttranden över fritidsutredningens betänkande. I det första yttrandet uttalade man endast, att vägväsendets renhållningskyldighet borde inskränkas till det egentliga vägområdet. Med vägområde menas därvid, vad som i 2 § lag om allmänna vägar definieras som väg, nämligen »vägbana och de områden därinvid, som stadigvarande tarvas för vägbanans bestånd och underhåll, såsom slänt, bankett, dike och upplagsplats, ävensom trumma, skyddsvärn, vägmärke och annan för vägens bestånd eller brukande utförd anordning.

Lika med väg anses till väg ansluten

## Interpellation ang. lagstiftning om renhållning vid väg

brygga, bro eller färja med färjläge, så ock för den allmänna samfärdseln allenast vintertid avsedd körled.»

I remissyttrandet över det tredje friluftslivsbetänkandet berördes ett förslag av fritidsutredningen att utvidga vägbegreppet till att omfatta även rastplatser av olika slag. Vägsakkunniga ansåg, att det ur kostnadssynpunkt är angeläget att »vägväsendets insats beträffande dylika anordningar begränsas till anordningar som mera påtagligt hör samman med färden på trafikleden». Man ansåg det därför mindre angeläget, att vägväsendets resurser ägnas biluppställningsplatser för besök i kyrkor och affärer, vid badplatser o. d. Då det gäller särskilt renhållningsåtgärder uttalade vägsakkunniga åter, att väghållaren bör ombesörja renhållningen av allmänt vägområde på landsbygden. Man begränsade emellertid denna skyldighet till att hålla vägen i »det skick, som krävs för vägens funktion och som i övrigt tillgodoser skäligen anspråk».

Då viss oklarhet synes råda om vem skyldigheterna att biträda med åtgärder till eliminerande av olägenheterna i samband med dessa frågor åvilar bör ett klarläggande här ske.

Låt mig här bara dra ett exempel. I en skrivelse från en vägförvaltning i landet, som föranletts av att kommunen tillställt vägförvaltningen räkningar, avseende emottagande av avfall från allmänna vägar hävdade vägförvaltningen, att all renhållning enligt gällande författningar åvilar kommun. Denna kommunala renhållningsskyldighet omfattade enligt vägförvaltningens uppfattning följaktligen även avfall, som härrörde från rastplatser utmed de allmänna vägarna. Då det allmänna vägväsendet emellertid tills vidare på egen bekostnad i det allmännas intresse ombesörjer uppsamling och transport av ifrågavarande avfall, ansåg vägförvaltningen att kostnaderna för den del av renhållningen, som avsåg destruktionen, skulle

bäras av de kommuner som omfattades av ifrågavarande vägmästarområde.

Vägförvaltningens uppfattning måste vara felaktig. Hälsovärdsstadgans renhållningsbestämmelser tar sikte på den fasta bebyggelsen och avser således ej rastplatser utmed allmänna vägar.

I själva verket saknas för närvarande författningsbestämmelser angående ifrågavarande renhållning.

De vägsakkunniga har enligt direktiven i uppdrag att avge förslag i ämnet.

Det ligger väl närmast till hands att väghållaren får påtaga sig ansvaret för den renhållning som huvudsakligen nödvändiggöres av den genomgående trafiken.

Med hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

Är herr statsrådet beredd att införa kammaren lämna en redogörelse över nu rådande lagbestämmelser gällande renhållningen efter våra vägar?

Är herr statsrådet beredd föreslå en sådan lagändring att klarhet skapas om renhållningen efter allmänna vägar?

Denna anhållan bordlades.

## § 5

Anmäldes följande motioner:

nr 560, av herr *Björkman* och fru *Sundberg*, om vidgad rösträtt för utlandssvenskar,

nr 561, av herrar *Boo* och *Larsson* i Borrbj, om rätt för borgerlig primärkommun och landstingskommun att bevilja anslag till politiskt parti för viss informationsverksamhet,

nr 562, av herrar *Larsson* i Luttra och *Boo*, om stärkande av den kommunala demokratin,

nr 563, av herr *Hermansson m. fl.*, angående det svenska biståndet till utländerna,

nr 564, av herr *Jansson m. fl.*, om

förbättring av de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner,

nr 565, av herr *Johansson* i Växjö *m. fl.*, om fria resor för värnpliktiga,

nr 566, av herr *Carlshamre*, om anslag till kurativ verksamhet vid studiemedelnämnderna,

nr 567, av herr *Carlshamre*, om anslag för arvoden till praktikhandledare vid journalisthögskolorna,

nr 568, av herr förste vice talmannen *von Friesen*, om inrättande av en lärtjänst i rättspsykiatri vid rättspsykiatriska kliniken i Stockholm,

nr 569, av fru *Ryding m. fl.*, om beredande av plats för SECO i skolöverstyrelsens styrelse, m. m.,

nr 570, av herr *Turesson*, om avslag på Kungl. Maj:ts framställning om visst bemyndigande beträffande skollokaler och elevhem,

nr 571, av herr *Westberg*, om sänkning av åldern för intagning av elever till sjukvårdsbiträdeskurser,

nr 572, av herr *Carlshamre*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar,

nr 573, av fru *Ekendahl* och fru *Skantz*, angående riktlinjerna för barnstugornas verksamhet,

nr 574, av herrar *Hugosson* och *Allard*, angående boendekostnaderna inom saneringsområden,

nr 575, av herrar *Hyltander* och *Rimås*, om omställningsbidrag till vissa fiskare,

nr 576, av herr *Jonasson*, om medel för ytterligare beredskapsarbeten för byggande av vägar i Värmlands län,

nr 577, av herrar *Larsson* i Borrby och *Mundebo*, om anslag till Riksförbundet för kriminalvårdens humanisering,

nr 578, av herrar *Larsson* i Norderön, och *Eriksson* i Bäckmora, angående räntesatsen på lån från företagareförening,

nr 579, av herrar *Larsson* i Norderön och *Jönsson* i Ingemarsgården, om ökat

lokaliseringsstöd inom norra stödombådets inland, m. m.,

nr 580, av fröken *Ljungberg m. fl.*, angående bostadslån för ombyggnad,

nr 581, av herr *Nilsson* i Lönsboda *m. fl.*, om placering av en flygambulans i simrishamnsområdet,

nr 582, av fru *Ryding m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader,

nr 583, av herr *Turesson*, om lokaliseringsstöd åt gemensamhetsanläggningar för turiständamål,

nr 584, av herr *Jonsson m. fl.*, om elektrifiering av järnvägen Borlänge—Mora,

nr 585, av herr *Westberg m. fl.*, om översyn av den statliga trafikpolitiken,

nr 586, av herrar *Boo* och *Larsson* i Borrby, om sänkning av nedre åldersgränsen för deltagande i statsbidragsberättigad fritidsgrupp,

nr 587, av herr *Dahlgren m. fl.*, angående statsbidraget till hemslöjdskon-sulentverksamheten,

nr 588, av herr *Ringaby*, angående skatteutjämningsbidraget till kommunerna,

nr 589, av herr *Westberg m. fl.*, om höjning av anslaget till Utbildning av ungdomsledare,

nr 590, av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.*, angående biblioteksverksamheten för blinda,

nr 591, av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.,

nr 592, av herr *Åberg*, angående befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring,

nr 593, av herr *Åberg*, om samordning av den statliga verksamheten avseende kustområdena, samt

nr 594, av herrar *Carlstein* och *Fagerlund*, om särskild deklara-tionsblankett för vissa folkpensionärer.

Dessa motioner bordlades.

## § 6

Anmäldes motionen nr 595, av herr *Engkvist m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.

Denna motion hänvisades omedelbart till bevillningsutskottet.

## § 7

Anmäldes följande motioner:

nr 596, av herr *Hyllander*, om befrielse i vissa fall från indrivningsavgift vid försummad skatteinbetalning,

nr 597, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Boo*, om åtgärder för att stimulera gåvor till religiösa m. fl. ändamål,

nr 598, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Svensson* i Vä, om undantagande från beskattning som naturaförmån av fritt bränsle från egen fastighet,

nr 599, av herrar *Larsson* i Norderön och *Jönsson* i Ingemarsgården, angående beräkningen av lagfartsstämpel vid köp av kronomark,

nr 600, av herr *Oskarsson m. fl.*, angående beräkningen av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst,

nr 601, av herr *Turesson*, om fri rättshjälp i skattemål,

nr 602, av herr *Åberg*, om rätt för yrkesfiskare att avgiftsfritt införa vissa varor,

nr 603, av herr *Åberg*, om rätt för yrkesfiskare till skattefri avsättning till resultatutjämningsfond,

nr 604, av herr *Jansson m. fl.*, om förstataligande av krigsmaterielindustrin,

nr 605, av herr *Gustafsson* i Borås m. fl., om åtgärder mot oljeläckage,

nr 606, av herrar *Larsson* i Norderön och *Nilsson* i Tvärålund, om företagsinteckning vid renskötsel,

nr 607, av herr *Jansson m. fl.*, om

förbättring av de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner,

nr 608, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Svensson* i Vä, om viss läkarundersökning av nyfödda barn,

nr 609, av herr *Johanson* i Västervik, angående sjukpenningklass vid arbetslöshet m. m.

nr 610, av herrar *Jonsson* och *Johansson* i Skärstad, angående hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

nr 611, av herrar *Nilsson* i Lönsboda och *Nelander*, om förbud mot eller begränsning av tobaksreklamen,

nr 612, av herr *Åkertind m. fl.*, angående värnpliktstjänstgöringen för handelsflottans personal,

nr 613, av herr *Larsson* i Norderön m. fl., om förenkling av lantmåteriför rättningar,

nr 614, av fröken *Ljungberg m. fl.*, om successiv avveckling av hyresregleringen,

nr 615, av herr *Nilsson* i Gävle m. fl., om obligatorisk kommunal bostadsförmedling,

nr 616, av herrar *Nordstrandh* och *Bengtson* i Solna, angående upplåtelse av kommunal mark för statliga ändamål,

nr 617, av herr *Wikner*, om slopande av vissa bestämmelser angående jakt med användande av hund,

nr 618, av herrar *Wikner* och *Nilsson* i Östersund, om ändring av bestämmelserna angående tid för jakt,

nr 619, av herr *Carlshamre m. fl.*, om utredning angående fiskerinäringens framtid,

nr 620, av herr *Larsson* i Norderön m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.,

nr 621, av herr *Nihlfors*, angående taxorna inom lantmåteriväsendet och lantbruksnämnderna,

nr 622, av herrar *Nilsson* i Bästekille och *Hedin*, om stöd till vallfröodling, m. m.,

nr 623, av herr *Nilsson* i Bästekille

och fru *Sundberg*, om skydd mot erosion vid Löderups strandbad,

nr 624, av herr *Wikner m. fl.*, om statsbidrag till Jägarnas riksförbund,

nr 625, av herrar *Boo* och *Larsson* i Borrby, om forskning angående ungdomens situation i samhället,

nr 626, av herrar *Grebäck* och *Norrby*, om en dokumentationscentral för miljövärdhetsforskning,

nr 627, av herr *Gustafsson* i Skellefteå *m. fl.*, om vissa stödåtgärder inom vindelälvsområdet,

nr 628, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Svensson* i Vä, angående undervisningen i kristendomskunskap,

nr 629, av herr *Nordstrandh*, angående studiehjälpen till utländsk studerande,

nr 630, av fru *Skantz m. fl.*, angående ungdomsfängelsevården, samt

nr 631, av herr *Tobé m. fl.*, om en långsiktig planering av miljövården.

Dessa motioner bordlades.

#### § 8

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

*Till Riksdagens andra kammare*

Härmed anhåller vi om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 28 januari

— 3 februari för deltagande i Europarådets rådgivande församlings session i Strasbourg.

Stockholm den 25 januari 1968

*Sven Gustafson* i Göteborg

*Anders Forsberg*

*Bo Martinsson*

*Astrid Bergegren*

*Bengt Sjönell*

Kammaren biföll denna ansökan.

#### § 9

##### Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts två enkla frågor, nämligen av:

herr *Nordstrandh* (h), till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående artistförmedlingsverksamheten, och

herr *Björkman* (h), till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående åtgärder för att sprida kännedom om möjligheten för utlandssvenskar att delta i andrakammarval.

#### § 10

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11.36.

In fidem

*Sune K. Johansson*

## Fredagen den 26 januari

Kl. 19.30

I anledning därav, att motionstiden denna dag utgick, var kammarens ledamöter kallade att jämväl nu sammanträda; och leddes förhandlingarna därvid av herr förste vice talmannen.

### § 1

Anmäldes följande motioner:

nr 632, av herr andre vice talmannen *Cassel* och herr *Björkman*, angående riktlinjerna för utrikespolitiken,

nr 633, av herr *Hector m. fl.*, om stöd åt befrielseörelsena i de portugisiska kolonierna,

nr 634, av herr *Hermansson m. fl.*, om förhandlingar angående möjligheterna att skapa ett nordiskt neutralitetsförbund,

nr 635, av fru *Torbrink m. fl.*, om inrättande av en handelskammare i Tyska Demokratiska Republiken,

nr 636, av herr *Bohman*, om kvinnlig tronföljd,

nr 637, av herr *Boo m. fl.*, om sänkning av rösträttsåldern,

nr 638, av herr *Jansson m. fl.*, om sänkning av rösträts- och valbarhetsåldern,

nr 639, av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*, om sänkning av valbarhetsåldern,

nr 640, av herr *Larsson* i Luttra *m. fl.*, angående författningsreformen,

nr 641, av fru *Lewén-Eliasson* och herr *Ekström* i Iggesund, om översyn av kommunallagarna,

nr 642, av herrar *Magnusson* i Borås och *Björkman*, om inrättande av ett skattelagråd,

nr 643, av herrar *Mundebo* och *Larsson* i Borrby, om ändring i stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande,

nr 644, av herr *Mundebo m. fl.*, om

åtgärder för att underlätta de handikappades valdeltagande,

nr 645, av herrar *Nihlfors* och *Björkman*, angående uppgifterna för riksdagens krigsdelegation i fredstid,

nr 646, av herrar *Norrby* och *Mundebo*, om sänkning av valbarhetsåldern,

nr 647, av herr *Rubin*, angående reglerna om pension till riksdagsledamot,

nr 648, av herr *Rubin*, angående antalet ledamöter i en blivande enkammarriksdag,

nr 649, av herr *Rubin*, om utredning angående utformningen av partistödet, nr 650, av herr *Bohman m. fl.*, angående försvarsfrågan,

nr 651, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora, om begränsning av den nuvarande försvarsattachéorganisationen,

nr 652, av herrar *Eliasson* i Sundborn och *Nihlfors*, om främjande av sysselsättningen genom beställningar av materiel för försvaret,

nr 653, av herrar *Elmstedt* och *Antonsson*, angående meritvärdet av tjänstgöring i u-land,

nr 654, av herr *Hector m. fl.*, om stöd till visst uppbyggnadsarbete i portugisiska Guinea,

nr 655, av herrar *Hedlund* och *Wedén*, om främjande av sysselsättningen inom industrin genom beställningar av varor att ingå i biståndet till u-länderna,

nr 656, av herr *Hermansson m. fl.*, om tillsättande av en ny försvarsutredning,

nr 657, av herr *Krönmark m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Försvarsupplysning,

nr 658, av herr *Martinsson m. fl.*, om statsbidrag till Europarörelsens svenska råd,



nr 659, av herrar *Nihlfors* och *Sjönell*, angående behandlingen av värnpliktsfrågor,

nr 660, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Heurlin*, om export av fisk till u-länderna,

nr 661, av herr *Norrby*, om u-hjälp genom stöd till svensk exportindustri,

nr 662, av herr *Oskarson m. fl.*, angående stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna,

nr 663, av herr *Rubin m. fl.*, om vissa åtgärder för att öka intresset för bistånd till u-länderna,

nr 664, av herr *Wedén m. fl.*, angående försvarsfrågan,

nr 665, av herr *Arvidson m. fl.*, om en riksorganisation för internatskolorna,

nr 666, av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, om samordning av viss forskning m. m. på näringslärans område,

nr 667, av herrar *Björkman* och *Nordstrandh*, angående studentkårernas verksamhet,

nr 668, av herr *Björkman m. fl.*, angående den fortsatta utbyggnaden av Stockholms universitet vid Frescati,

nr 669, av herr *Bohman m. fl.*, angående den postgymnasiala utbildningen,

nr 670, av fru *Eriksson* i Stockholm och herr *Martinsson*, om åtgärder för att trygga viss kärllirurgisk verksamhet,

nr 671, av herr förste vice talmannen *von Friesen* och herr *Persson* i Heden, angående professur i oral kirurgi vid odontologisk fakultet,

nr 672, av herr förste vice talmannen *von Friesen m. fl.*, om inrättande av en professur i klinisk näringslära vid Göteborgs universitet,

nr 673, av fru *Heurlin m. fl.*, om ökade resurser för narkomanvården,

nr 674, av fru *Kristensson* och herr *Björkman*, om upptagande av allergologin som självständig specialitet,

nr 675, av fru *Kristensson* och fröken *Ljungberg*, om inrättande av en

tjänst som biträdande överläkare vid rättspsykiatriska kliniken i Stockholm,

nr 676, av herr *Källstad* och fru *Frænkel*, angående vissa pedagogiska och undervisningsorganisatoriska frågor, m. m.,

nr 677, av herr *Källstad m. fl.*, om inrättande av särskilda organ för undervisning och utbildning genom radio och TV,

nr 678, av herrar *Larsson* i Borrbjörby och *Boo*, angående undervisning och utbildning i miljöfrågor,

nr 679, av herr *Larsson* i Borrbjörby *m. fl.*, om viss samordning av de akademiska ett- och tvåbetygskurserna,

nr 680, av herr *Mattsson m. fl.*, om bibehållande under en övergångsperiod av de gymnasiala kompletteringskurserna vid universiteten,

nr 681, av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.*, om inrättandet av ett gymnasium i Simrishamn,

nr 682, av herr *Nilsson* i Kristianstad *m. fl.*, om höjning av statsbidraget till SECO,

nr 683, av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.*, om inrättande av en professur i informationsbehandling vid Umeå universitet,

nr 684, av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.*, angående den kurativa verksamheten vid studiehjälpsnämnderna,

nr 685, av herr *Nordgren m. fl.*, om höjning av anslaget till Resestipendier för yrkesutbildning,

nr 686, av herr *Nordgren m. fl.*, om höjning av anslaget till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.,

nr 687, av herr *Nordstrandh m. fl.*, angående forskningspolitiken,

nr 688, av herr *Nordstrandh m. fl.*, om ökat stöd till korrespondensstudier,

nr 689, av herr *Nordstrandh m. fl.*, om höjt statsbidrag till Solbacka läroverk,

nr 690, av herr *Ullsten m. fl.*, angående utbildningen av u-landsexperter,

nr 691, av herr *Wennerfors*, om an-

passning av skrivundervisningen till datatekniken,

nr 692, av herr *Wennerfors*, om tillskapande av ett institut för utbildning av talpedagoger,

nr 693, av herr *Westberg m. fl.*, om viss religionssociologisk undersökning,  
nr 694, av herrar *Andersson* i Stor-fors och *Jonasson*, om kontinuerlig häl-souppllysning,

nr 695, av herrar *Bengtson* i Solna och *Adolfsson*, angående den övre lä-negränsen för statliga lån till bostads-ändamål, m. m.,

nr 696, av herrar *Bengtson* i Solna och *Krönmark*, om ytterligare bered-skapsarbeten inom vägväsendet,

nr 697, av herrar *Björkman* och *Wennerfors*, om inrättande av samar-betsnämnder för att underlätta invand-rares anpassning,

nr 698, av herr *Blomkvist m. fl.*, an-gående särskilda beredskapsarbeten för handikappade, m. m.,

nr 699, av herr *Bohman m. fl.*, om bekostande av försvarsmateriel med ar-betsmarknadsmedel,

nr 700, av herrar *Börjesson* i Fal-köping och *Gomér*, angående vidgade möjligheter att inrätta halvskyddad sys-selsättning,

nr 701, av herr *Dahlgren*, angående lokaliseringsstödet till Kalmar län,

nr 702, av herr *Dahlgren m. fl.*, om främjande av sysselsättningen genom vissa beredskapsarbeten,

nr 703, av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, angående personalbristen inom sjukvården,

nr 704, av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, angående sammansättningen av låginkomstutredningen,

nr 705, av fru *Frænkel m. fl.*, an-gående föräldrautbildning och familje-rådgivning,

nr 706, av herr *Fridolfsson* i Stock-holm, om anslag till Västernorrlands läns företagareförening för viss försöks-verksamhet,

nr 707, av herr *Fridolfsson* i Stock-holm *m. fl.*, om viss höjning av ansla-gen till företagareföreningar,

nr 708, av herrar *Gomér* och *Börjes-son* i Falköping, angående näringshjäl-pen till handikappad,

nr 709, av herrar *Gomér* och *Nilsson* i Tvärålund, angående familjerådgiv-ningen,

nr 710, av herrar *Gustavsson* i Al-vesta och *Larsson* i Borrby, om bibe-hållande av djurskötsel vid ungdoms-vårdsskolorna,

nr 711, av herr *Gustafsson* i Skellef-teå *m. fl.*, om vidgning av ramen för lokaliseringsslån,

nr 712, av herrar *Gustafsson* i Sten-kyrka och *Franzén* i Träkumla, om samordning av vissa åtgärder för att lösa glesbygdernas problem,

nr 713, av herrar *Hedlund* och *We-dén*, angående familjedaghem och lek-skolor,

nr 714, av herrar *Hedlund* och *We-dén*, om höjning av anslaget till All-männa beredskapsarbeten, m. m.,

nr 715, av herrar *Hedlund* och *We-dén*, om höjning av anslaget till All-männa barnbidrag,

nr 716, av herr *Hedlund m. fl.*, om höjning av räntan på amorteringsplik-tiga tillägsslån,

nr 717, av herr *Hedlund m. fl.*, an-gående lokaliseringsstödet,

nr 718, av herr *Hedlund m. fl.*, om ytterligare lokaliseringspolitiska åtgär-der i glesbygdsområden, m. m.,

nr 719, av fru *Heurlin m. fl.*, om förstärkning av det polisiära skyddet vid tunnelbanan i Stockholm,

nr 720, av herr *Jonasson m. fl.*, om en översyn av provinsialläkarväsendet,

nr 721, av fru *Kristensson*, om en allmän gynekologisk hälsokontroll,

nr 722, av herr *Lindkvist*, angående möjligheterna till avskrivning av bo-stadsslån,

nr 723, av herr *Lindkvist m. fl.*, om ökad produktion av lägenheter med ut-hyrningsrum,

nr 724, av fru *Nettelbrandt m. fl.*, an-gående den statliga belåningen för ser-vicehus,

nr 725, av herr *Nilsson* i Bästekille, om åstadkommande av bättre överens-

stämmelse mellan länsindelning och domkretsindelning, m. m.,

nr 726, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Sundberg*, om lokaliseringspolitiskt stöd till Österlen,

nr 727, av herr *Nilsson* i Tvärålund m. fl., om lokaliseringsstöd i form av lån till rörelsekapital,

nr 728, av herrar *Nordgren* och *Nilsson* i Agnäs, angående lokaliseringsstödet i Norrlands glesbygdsområden,

nr 729, av herr *Petersson* m. fl., om höjning av räntan på amorteringspliktiga tillägglån,

nr 730, av herr *Petersson* m. fl., om vissa åtgärder till stöd för glesbygdernas befolkning,

nr 731, av herr *Rimmerfors* m. fl., om inrättande av fyra studiekonsulenttjänster inom handikapporganisationerna,

nr 732, av fru *Ryding* m. fl., om inrättande av ytterligare elva tjänster vid arbetarskyddsstyrelsen,

nr 733, av herr *Trana*, angående verksamheten vid skyddade verkstäder,

nr 734, av herr *Wedén* m. fl., om fördelning av köpeskillingen för polishus på fyra i stället för tre budgetår,

nr 735, av herr *Wedén* m. fl., om vidgning av ramen för statsbidrag till kommunala beställningar,

nr 736, av herr *Wennerfors* m. fl., om lokaliseringspolitiskt stöd till Stockholms skärgård,

nr 737, av herr *Westberg*, angående inlösen av egnahem vid flyttning av arbetsmarknadsskäl,

nr 738, av herr *Vigelsbo* m. fl., om användning av spritskattemedel för stöd åt nykterhetsarbetet,

nr 739, av herr *Bengtson* i Solna, om bestridande med statsmedel av kostnad för belysning på riksvägar,

nr 740, av herr *Bengtson* i Solna, om förbättring av trafikservicen i glesbygder,

nr 741, av herrar *Bengtson* i Solna och *Oskarson*, om statligt stöd till taxi-trafiken i glesbygder, m. m.,

nr 742, av herr *Bengtson* i Solna

m. fl., om inrättande av regionala transportnämnder,

nr 743, av herrar *Gustafsson* i Stenkyrka och *Franzén* i Träkumla, om vidgad rätt till statsbidrag till enskilda vägar, m. m.,

nr 744, av herr *Jönsson* i Ingemarsgården m. fl., om ökad trafikinformation genom radio,

nr 745, av herr *Krönmark*, angående frågan om en fast förbindelse över Öresund,

nr 746, av herrar *Krönmark* och *Nilsson* i Bästekille, angående den framtida trafikpolitiken,

nr 747, av fru *Nettelbrandt* m. fl., angående den framtida trafikpolitiken,

nr 748, av fru *Nettelbrandt* m. fl., om effektivare utnyttjande av väganlagen,

nr 749, av herr *Nihlfors* m. fl., om åtgärder mot skattefusk,

nr 750, av herr *Nilsson* i Tvärålund, om viss ändring av teletaxorna,

nr 751, av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Ringaby*, om förbud mot spridande av vägsalt,

nr 752, av herrar *Nilsson* i Lönsboda och *Antby*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till underhåll av enskilda vägar, m. m.,

nr 753, av herr *Nordgren*, angående vägbyggnad och vägunderhåll i Jämtlands län,

nr 754, av herrar *Norrby* och *Wiklund* i Stockholm, angående åtgärder för att stimulera båtsporten,

nr 755, av herr *Petersson*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer,

nr 756, av herrar *Rubin* och *Regnéll*, om en storflygplats på Saltholm,

nr 757, av herr *Sjönell* m. fl., om ytterligare prov med färg-TV,

nr 758, av herrar *Thylén* och *Bengtson* i Solna, angående kostnaderna för utprickning av vissa farleder,

nr 759, av herr *Thylén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till småbåtshamnar m. m.,

nr 760, av herrar *Vigelsbo* och *Sundkvist*, om ersättning till abonnent vid skada å telefonförbindelse,

nr 761, av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.*, om anslag till statens hantverks- och industrilånefond, m. m.,

nr 762, av herrar *Antonsson* och *Dahlgren*, om förarplatsförsäkring för av stat och kommun ägda fordon,

nr 763, av herr *Arvidson*, om höjning av biblioteksersättningens grundbelopp,

nr 764, av herr *Arvidson*, angående stipendier till författare från de övriga nordiska länderna,

nr 765, av herrar *Arvidson* och *Lindkvist*, om litterär uppläsningsverksamhet i skolor och bildningsorganisationer,

nr 766, av herrar *Bengtson* i Solna och *Lothigius*, angående huvudmannaskapet för teatrarna, m. m.,

nr 767, av herr *Björkman m. fl.*, om utredning angående ett industri- och hantverksmuseum,

nr 768, av herr *Björkman m. fl.*, angående Skansens framtida verksamhet,

nr 769, av herr *Boo m. fl.*, om höjning av anslaget till Utbildning av ungdomsledare,

nr 770, av herr *Boo m. fl.*, om höjning av anslaget till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,

nr 771, av fru *Gärde Widemar*, om höjning av anslaget till statens konstraråd och av biblioteksersättningens grundbelopp,

nr 772, av herrar *Josefson* i Arrie och *Mattsson*, angående beräkningen av skatteersättning åt kyrklig kommun,

nr 773, av herr *Lothigius m. fl.*, om statliga åtgärder för att öka exporten,

nr 774, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten,

nr 775, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, om en propagandakampanj för avsättning av svenska produkter på den svenska marknaden,

nr 776, av fru *Marklund m. fl.*, om främjande av verksamheten i barnfilmklubbar,

nr 777, av herr *Nihlfors m. fl.*, angående konsumentvaruforskning och konsumentupplysning,

nr 778, av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Svensson* i Vä, angående konkurrens- och prisövervakningen,

nr 779, av herr *Nordgren m. fl.*, om sänkning av anslaget till Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål m. m.,

nr 780, av herr *Nordstrandh*, om höjning av anslaget till Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m.,

nr 781, av herr *Rimmerfors m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till Föreningen Fruktdrycker,

nr 782, av herr *Rubin*, om livränta åt Edwin Alksnis,

nr 783, av herr *Rubin*, angående rationaliseringen av statsförvaltningen,

nr 784, av herr *Sjönell m. fl.*, om tilläggsdirektiv för utredningen om statens institut för hantverk och industri,

nr 785, av herr *Sjönell m. fl.*, om forskning och utredning angående mindre och medelstora företags förhållanden,

nr 786, av fru *Sundberg* och herr *Lothigius*, om inrättande av en forskningstjänst i emballageteknik vid statens tekniska forskningsråd,

nr 787, av fru *Sundberg* och herr *Akerlind*, om statsbidrag till utbildning av söndagsskollärare,

nr 788, av fru *Svensson* och fru *Lindberg*, angående hemslöjdens framtida organisation,

nr 789, av herr *Wennerfors m. fl.*, om en utvidgning av filmstudiorörelsens verksamhet,

nr 790, av herr *Antby*, om premiering av personligt bostadssparande,

nr 791, av herr *Antonsson*, om rätt till skatteavdrag för periodiskt understöd till studerande,

nr 792, av herr *Berglund m. fl.*, om visst undantag för stat och kommun från den allmänna varubeskattningen,

nr 793, av herrar *Bengtson* i Solna och *Ringaby*, angående rätten till avdrag för reparations- och underhållskostnader å en- och tvåfamiljshus,

nr 794, av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 13, med förslag till förordning om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt,

nr 795, av herr *Bohman m. fl.*, angående skattepolitiken,

nr 796, av herrar *Eliasson* i Sundborn och *Boo*, om avdrag vid beskattningen för fördyrade levnadsomkostnader å annan ort,

nr 797, av herrar *Elmstedt* och *Dahlgren*, om extra avdrag vid beskattningen för skogsvägbyggnad i sysselsättningsfrämjande syfte,

nr 798, av herrar *Elmstedt* och *Sundkvist*, om skatt på utlandsresor,

nr 799, av herr *Eliasson* i Moholm *m. fl.*, angående jordbrukets kapital- och skatteproblem,

nr 800, av herrar *Josefsson* i Halmstad och *Arweson*, angående beskattningen av avgångsvederlag i vissa fall,

nr 801, av herr *Gustafsson* i Stenkyrka *m. fl.*, om avveckling av den statliga beredningsskatten på fårskin,

nr 802, av herrar *Hedlund* och *Wedén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 13, med förslag till förordning om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt,

nr 803, av herrar *Hedin* och *Nordstrandh*, angående tidpunkten för ingivande av ansökan om frivillig särbeskattning,

nr 804, av herrar *Hedin* och *Krönmark*, om ökad rättssäkerhet i deklara- tionsärenden,

nr 805, av herr *Hedin* och fröken *Wetterström*, om rätt för handikappad till avdrag vid beskattningen för tekniska hjälpmedel *m. m.*,

nr 806, av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.*, angående beräkningen av skattepliktig realisationsvinst vid avyttring av fastighet,

nr 807, av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.*, angående den öppna resultatutjämnin- gen vid beskattningen,

nr 808, av herrar *Jönsson* i Inge- marsgården och *Antonsson*, om premie-

ring av sparande på särskilt sparkonto och målinriktat bostadssparande,

nr 809, av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*, om bättre avskrivningsmöjligheter för växthus,

nr 810, av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.*, angående beräkningen av avdrag för värdeminskning å skog vid tillköp av skogsfastighet,

nr 811, av herrar *Lothigius* och *Petersson*, om vidgad rätt till avdrag vid beskattningen för landskapsvårdande åtgärder,

nr 812, av herr *Magnusson* i Borås, angående rätten till avdrag vid beskattningen för avsättning till garantireserv,

nr 813, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, angående beskattningen av realisationsvinst vid avyttring av fastighet,

nr 814, av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, angående mervärdeskattens utformning, samt

nr 815, av herr *Nilsson* i Bästekille *m. fl.*, angående tillverkningen och försäljningen av cider.

Dessa motioner bordlades.

## § 2

Anmäldes motionen nr 816, av herr *Nordgren* och fru *Kristensson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, *m. m.*

Denna motion hänvisades omedelbart till bevillningsutskottet.

## § 3

Anmäldes följande motioner:

nr 817, av herr *Nordgren m. fl.*, angående beskattningen av företagsvinster,

nr 818, av herrar *Norrby* och *Larsson* i Borrby, om användning av skatte- systemet som miljöpolitiskt instrument,

nr 819, av herr *Rubin*, om avveckling av försäljningsskatten på guldsmedsvaror,

nr 820, av herrar *Sundkvist* och *Josefson* i Arrie, angående förmånsrätten i samband med arbetsgivares underlåtenhet att verkställa skatteavdrag,

nr 821, av herr *Söderström m. fl.*, om avveckling av den särskilda varus-katten på choklad och konfektyr, samt

nr 822, av herrar *Ullsten* och *Wedén*, om vissa åtgärder för att stimulera svenska investeringar i u-länderna.

Dessa motioner bordlades.

#### § 4

Anmälades följande motioner:

nr 823, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m., samt

nr 824, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, om höjning av skatten på tobaksvaror.

Dessa motioner hänvisades omedelbart till bevillningsutskottet.

#### § 5

Anmälades följande motioner:

nr 825, av herrar *Wedén* och *Hedlund*, angående skattepolitiken,

nr 826, av herrar *Werner* och *Fridolfsson* i Stockholm, angående beskattningen av totalisatorspel,

nr 827, av herr *Wiklund* i Stockholm, om höjning av inkomstgränsen för skattefrihet beträffande vissa studerande från Finland,

nr 828, av herr *Åkerlind*, angående behandlingen i skattehänseende av traktamenten och reseersättningar,

nr 829, av herr *Antonsson*, om effektivisering av statliga företag,

nr 830, av herr *Bohman m. fl.*, angående företagsdemokratin,

nr 831, av herr *Bohman m. fl.*, angående den ekonomiska politiken,

nr 832, av herr *Bohman m. fl.*, angående den statliga lokaliseringspolitiken,

nr 833, av herr *Carlshamre*, om åtgärder för att nå stabilitet i ekonomin och förbättring av sysselsättningen,

nr 834, av fru *Ekroth*, angående viss försäkringsverksamhet,

nr 835, av herrar *Hedlund* och *Wedén*, angående näringspolitiken,

nr 836, av herrar *Hedlund* och *Wedén*, angående den ekonomiska politiken,

nr 837, av herrar *Johansson* i Växjö och *Sundkvist*, angående företagsdemokratin,

nr 838, av herrar *Larsson* i Luttra och *Larsson* i Borrby, om utredning rörande kommunernas investeringar och lånebehov,

nr 839, av herr *Lorentzon m. fl.*, angående statlig företagsamhet i Norrland, m. m.,

nr 840, av herr *Lorentzon m. fl.*, om förstatligande av gruvindustrin m. m.,

nr 841, av fru *Nettelbrandt m. fl.*, om kostnadsfritt tillhandahållande av broschyren Sveriges riksdag,

nr 842, av herr *Nordgren m. fl.*, angående turistnäringen,

nr 843, av herr *Nordgren m. fl.*, om tillämpning av upphandlingskungörelsens bestämmelser på kommunal upphandling,

nr 844, av herr *Persson* i Heden, om importkvotering av textil- och konfektionsvaror, m. m.,

nr 845, av herr *Ringaby m. fl.*, om avslag på styrelsens för riksdagens förvaltningskontor framställning om ändrad lönegradsplacering av tjänsten som chef för förvaltningskontoret,

nr 846, av herr *Sjönell*, angående kapitalförsörjningen för mindre och medelstora företag,

nr 847, av herr *Sjönell m. fl.*, angående ett statligt utvecklingsbolag,

nr 848, av herr *Sjönell m. fl.*, angående småföretagsamheten,

nr 849, av herr *Sjönell m. fl.*, angående kapitalförsörjningen för mindre och medelstora företag,

nr 850, av herrar *Sundkvist* och *Dahlgren*, om inordnande av den re-

gionala planeringen i den samhällsekonomska målsättningen,

nr 851, av herr *Wedén m. fl.*, angående det långsiktiga företagssparandet,

nr 852, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Gomér*, om begränsning av utredningar beträffande bagatellförselser,

nr 853, av herr *Gustafsson* i Borås, om domstolsmässig prövning av rättsfrågor i förvaltningen,

nr 854, av fru *Heurlin*, angående straff för försök till frihetskränkande otukt och till våldförande,

nr 855, av herr *Jansson m. fl.*, om sänkning av den civilrättsliga myndighetsåldern,

nr 856, av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*, angående föreskrifterna om sötning,

nr 857, av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*, om företagsinteckning vid yrkesmässig trädgårdsodling,

nr 858, av herr *Lindkvist m. fl.*, angående tillståndsgivningen för demonstrationer,

nr 859, av herr *Lothigius m. fl.*, om vidgad revisionsplikt för företag,

nr 860, av herr *Rubin*, om lagfäst skyldighet för tidning och radio att införa beriktigande,

nr 861, av herr *Rubin*, om viss begränsning av rätten att göra bandupptagning m. m.,

nr 862, av herrar *Thylén* och *Nordstrandh*, om medborgarvittnen vid demonstrationer m. m.,

nr 863, av herr *Arvidson*, om viss ändring av skollagens bestämmelser angående undervisningens målsättning,

nr 864, av herr *Börjesson* i Falköping, om införande av viss försäkring för utländsk medborgare,

nr 865, av herr *Elmstedt m. fl.*, angående arbetsgivaravgiften inom den allmänna försäkringen,

nr 866, av herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Börjesson* i Falköping, om fri sjukhusvård under obegränsad tid för folkpensionärer m. fl.,

nr 867, av herrar *Gomér* och *Börjesson* i Falköping, angående änkepen- sionen inom den allmänna försäkring- en,

nr 868, av herrar *Gustafsson* i Sten- kyrka och *Elmstedt*, om avskaffande av inkomstprövningen beträffande änke- pension inom den allmänna försäkring- en,

nr 869, av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.*, angående vissa försäkringsför- måner för hemarbetande,

nr 870, av herrar *Hedlund* och *We- dén*, angående familjepolitiken,

nr 871, av herr *Jansson*, om pre- cisering av hälsovårdsstadgans bestäm- melse om rumstemperatur,

nr 872, av herrar *Johansson* i Skär- stad och *Svensson* i Vä, om upptagan- de av visst näringspreparat i förteck- ningen över kostnadsfria läkemedel,

nr 873, av herr *Jonasson m. fl.*, an- gående förmånerna inom den allmänna försäkringen för deltids- och korttids- anställda samt lågavlönade,

nr 874, av fru *Kristensson*, om har- monisering av den ekonomiska och so- cialrättsliga lagstiftningen i enlighet med EEC-fördraget,

nr 875, av herr *Larsson* i Borrby, om vissa trygghets- och arbetsmark- nadsfrågor avseende hemarbetande kvinnor m. fl.,

nr 876, av herrar *Larsson* i Borrby och *Josefson* i Arrie, om ersättning från den allmänna försäkringen för re- sekostnad vid sjukgymnastisk behand- ling,

nr 877, av fru *Nettelbrandt m. fl.*, om ökat skydd för arbetstagare mot obefogad uppsägning,

nr 878, av herrar *Nilsson* i Tvärå- lund och *Boo*, om rätt att för förmån inom den allmänna försäkringen till- godoräkna vård av barn i hemmet,

nr 879, av herrar *Nilsson* i Tvärå- lund och *Gomér*, angående samhällets stöd till barnfamiljerna,

nr 880, av herrar *Persson* i Heden och *Jonasson*, angående bestämmelser- na om s. k. föräldrainskomst i studie- hjälpsreglementet,

nr 881, av herr *Ringaby m. fl.*, om sänkning av statsbidraget till den allmänna sjukförsäkringen,

nr 882, av fru *Ryding m. fl.*, om rätt för lokal facklig organisation att delta i förhandling om arbetsanvisning,

nr 883, av herrar *Sundkvist* och *Johansson* i Skärstad, angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel,

nr 884, av herr *Ullsten*, om föreningsrättsskydd för arbetssökande,

nr 885, av herr *Wedén m. fl.*, om en allmän sysselsättningsförsäkring,

nr 886, av herr *Åkerlind*, om förbud mot reklam för tobaksvaror m. m.,

nr 887, av herr *Bengtson* i Solna, om översyn av de nuvarande hyres-sättningsnormerna,

nr 888, av herrar *Elmstedt* och *Larsson* i Borrby, angående användningen av medel i prästlönefonden,

nr 889, av herrar *Hedin* och *Krönmark*, om viss utredning i mål angående vattenförening,

nr 890, av fru *Lindekvist* och fru *Lindberg*, om vissa åtgärder mot barnolycksfall,

nr 891, av fru *Löfqvist m. fl.*, om framflyttning av den för tillämpning av ensittarlagen avgörande tidpunkten,

nr 892, av herrar *Mattsson* och *Sundkvist*, om skydd mot skadeverkningarna av oskäligt långvariga byggnadsförbud,

nr 893, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Heurlin*, angående den kommunala förköpsrätten till fastighet,

nr 894, av herr *Nilsson* i Bästekille och fru *Heurlin*, angående ålfisket,

nr 895, av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Dahlgren*, angående rätten att förvärva skogsfastighet,

nr 896, av fru *Sundberg*, angående rätten att utföra skolskjuts,

nr 897, av herr *Åkerlind*, om avveckling av hyresregleringen beträffande en- och tvåfamiljsvillor,

nr 898, av herrar *Åkerlind* och *Oskarson*, om viss ändring av bestämmelserna angående återkallelse av körkort,

nr 899, av herr *Blomkvist m. fl.*, angående ersättning till fiskare för inkomstbortfall på grund av kvicksilverförening,

nr 900, av herr *Dahlgren m. fl.*, om svensk skoglig representation i Nordamerika och Sovjetunionen,

nr 901, av herr *Dahlgren m. fl.*, om höjning av anslaget till Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd,

nr 902, av herr *Grebäck*, om inrättande av vissa ytterligare tjänster vid lantbrukshögskolan,

nr 903, av herr *Grebäck m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till lantbrukshögskolan,

nr 904, av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Elmstedt*, angående det statliga stödet till förvärv av brukningsenhet med både jordbruk och skogsbruk,

nr 905, av herr *Hedin m. fl.*, om viss omläggning av skördeskadeskyddet,

nr 906, av herr *Hedin m. fl.*, om införande av ett system med förskott å skördeskadeersättning,

nr 907, av herr *Jonasson m. fl.*, angående rationaliseringsstödet till jordbruket,

nr 908, av herrar *Josefson* i Arrie och *Larsson* i Borrby, om ersättning till skogsägare vid stormskada,

nr 909, av herrar *Jönsson* i Ingemarsgården och *Antby*, om höjning av mjölkpristillägget i norra Sverige,

nr 910, av herrar *Jönsson* i Ingemarsgården och *Larsson* i Norderön, angående statsbidraget till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark, m. m.,

nr 911, av herr *Lothigius*, om statliga lån för anläggande av reningsverk vid Vättern,

nr 912, av herr *Lundberg*, om inrättande av en tjänst som förste konsulent för ensileringsforskning vid lantbrukshögskolan,

nr 913, av herr *Magnusson* i Borås m. fl., om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten,

nr 914, av herr *Nilsson* i Bästekille



*m. fl.*, om utredning angående en konserveringsindustri för fisk på ostkusten,

nr 915, av herr *Nilsson* i Lönsboda *m. fl.*, angående trädgårdsnäringen,

nr 916, av herr *Nilsson* i Lönsboda *m. fl.*, om vissa stödåtgärder i glesbygdsområden,

nr 917, av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.*, om försäljning av domänverkskogor i sysselsättningsfrämjande syfte,

nr 918, av herr *Nordgren*, om ersättning för snöskada å skog,

nr 919, av herr *Oskarson m. fl.*, om vissa landskapsvårdande åtgärder,

nr 920, av herrar *Petersson* och *Nilsson* i Agnäs, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket,

nr 921, av herr *Rimås m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar,

nr 922, av herr *Berglund*, om reserabatter på statens järnvägars busslinjer,

nr 923, av herr *Bohman m. fl.*, angående barn- och ungdomsfostran,

nr 924, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora, angående de hemarbetandes situation,

nr 925, av herr *Carlshamre*, om åtgärder för att tillgodose de hemlösas hjälpbehov,

nr 926, av herr *Elmstedt m. fl.*, om utredning angående strukturförändringarna i samhället,

nr 927, av herr *Elmstedt m. fl.*, om femdagarsvecka året om inom försvaret,

nr 928, av herr *Grebäck m. fl.*, angående samhällsplaneringen,

nr 929, av herr *Gustafsson* i Borås, angående verkan av i annat nordiskt land verkställd kontroll av elmateriel,

nr 930, av herrar *Gustafsson* i Stenkyrka och *Sundkvist*, om införande av professionell fotboll,

nr 931, av herr *Hedlund m. fl.*, om tillgodoseende av jämlikhets- och grundtrygghetsprincipen vid utformningen av socialpolitiken m. m.,

nr 932, av herr *Hedlund m. fl.*, om riktlinjer för en regional miljövård,

nr 933, av fru *Heurlin*, angående granskningen av läromedel i sexualkunskap,

nr 934, av herr *Jansson m. fl.*, om utredning angående nyttiggörande av hushålls- och industriavfall,

nr 935, av herr *Jansson m. fl.*, angående ungdomens bostadsfråga,

nr 936, av herr *Jönsson* i Ingemarsgården, om utredning angående de språkliga och kulturella minoriteternas ställning i Sverige,

nr 937, av herrar *Larsson* i Borrby och *Boo*, om inrättande av en ungdomens bostadsrättsorganisation,

nr 938, av herrar *Larsson* i Borrby och *Boo*, angående samhällsplaneringen och välfärdsutvecklingen,

nr 939, av herrar *Larsson* i Borrby och *Norrby*, om åtgärder för att bekämpa störningar genom buller,

nr 940, av fru *Lewén-Eliasson m. fl.*, angående ungdomens bostadsfråga,

nr 941, av herr *Lundberg*, om en för riksdag och regering gemensam utredningscentral,

nr 942, av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Gomér*, om förbättrade ekonomiska villkor för diabetiker,

nr 943, av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.*, om förläggande till Östersund av 1976 års olympiska vinterspel,

nr 944, av herr *Norrby m. fl.*, om en plan för vindelävsområdets användning för friluftsliv och rekreation,

nr 945, av herr *Nordgren m. fl.*, angående arbetsgivares uppgifts- och uppbördsskyldighet, m. m.,

nr 946, av herrar *Svensson* i Vä och *Persson* i Heden, angående rättsvården,

nr 947, av herr *Petersson m. fl.*, om viss utvidgning av statens järnvägars reserabatter,

nr 948, av herrar *Sjönell* och *Grebäck*, om åtgärder för att lösa trafikproblemen inom större tätorter, samt

nr 949, av herr *Åkerlind m. fl.*, om utredning angående de ensamståendes problem.

Dessa motioner bordlades.

## § 6

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

*Till Riksdagens andra kammare*

Härmed anhåller undertecknad om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 28 januari—1 februari för deltagande i Europarådets rådgivande församlings session i Strasbourg.

Stockholm den 25 januari 1968

*Daniel Wiklund*

Kammaren biföll denna ansökan.

## § 7

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1968 den 26 januari sammanträdde de valmän, som av kamrarna fått i uppdrag att utse fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jämte suppleanter för dessa fullmäktige, för anställande av val av

*dels* en personlig suppleant för ledamoten i styrelsen för riksdagens förvaltningskontor herr Erik Gunnar Wärnberg efter herr Helge Gunnar Karlsson, som den 24 januari 1968 erhållit befrielse från uppdraget; och befanns efter valförrättningens slut ha blivit utsedd till

*suppleant för herr Wärnberg, E. G.*

herr Larsson, Karl Åke,

ledamot av första kammaren med 14 röster

*dels* en personlig suppleant för ledamoten i samma styrelse herr Johan Albert Gillis Augustsson efter herr Karl Adolf Damström, som lämnat riksdagen; och befanns efter valförrättningens slut ha blivit utsedd till

*suppleant för herr Augustsson, J. A. G.*

herr Wååg, Nils Erik,

ledamot av första kammaren med 13 röster.

*Gustaf Svensson*

*Eric Mossberger*

*Carl Eriksson*

*Stig Stefanson*

Protokollet lades till handlingarna; och skulle riksdagens kanslideputerade genom utdrag av kammarens protokoll underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till förordnanden för de valda.

## § 8

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 19.50.

In fidem

*Sune K. Johansson*